

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Γ. Κασιόμπαλη: Ἀπὸ τὰ τραγῳδία τοῦ Αἰγαίου τοῦ Ε. Ἐμπειρίκου.—*Ι. Οἰκονομίδη:* Ἀπὸ τοῖς «Πικροὺς λογισμοὺς».—*Γ. Ι. Ναυπλιώτη:* Θεατρικὴ Μελέτη.—*Πάνου Δ. Ταυνοπούλου:* Καὶ μὴ χειρότερα.—*Ἀθηνᾶς Ν. Ταρσοῦλη:* Κεράσια.—*Ν. Παρασκευῶ:* Ἐκεῖνος ποὺ πέρασε.—*Ἡ λήξασα* θεατρικὴ αἰχλὸν.—*Βελ. Φλέρη:* Τὰ σονέτα τοῦ Ἀλεξίου.—*Ι. Σλάβιτσι:* Ὁ Παπὰ Πολυλογᾶς.—*Ι. Κοτοῦδη:* Ὁ Μελλοθάνατος.—*Μ. Βάλο:* Τὸ πρόβλημα τῆς μουσικῆς στὸν κινηματογράφον.—*Ζ. Βραδυνῶ:* Ἐλκὸς μακάρι.—*Ἄνδρ. Δασκαράτου:* Ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ ζήσει.

ΤΕΥΧΟΣ 9^{ον}

ΕΤΟΣ 7^{ον}

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1926

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ - ΚΟΜΦΕΤΟΠΟΙΓΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΥ Κ. ΓΩΓΟΥ

ΤΗΛ. 5-31 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
» 8-71 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΙΩΤΟΥ 18
ΛΕΩΦ. ΥΜΗΤΤΟΥ ΠΑΓΚΡΑΤΙ

ΚΟΥΦΕΤΑ

ΔΙΑ ΓΑΜΟΥΣ
ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ
ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΤΥΠΟΙ

ΑΒΑΝΑ
ΑΙΤΝΑ
ΑΒΟΛΑ
ΓΩΓΟΥ

ΦΡΟΥΤ. ΓΛΑΣΣΕ

Βερούκοια
'Αχλάδια
Κίτρα
Νερατζάνια
κλπ.

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΚΥΤΙΩΝ & ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΚΕΦΑΛΑ

ΔΙΑΔΟΧΟΙ: ΑΔΕΛΦΟΙ Ι. ΚΕΦΑΛΑ

Μπομπονιέραι - Κασετίναι - Κυτίαι Διάφορα
ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ - ΑΘΗΝΑΙ

ΨΥΛΙΚΑ & ΕΙΔΗ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ

Δ. Ι. ΠΑΠΟΥΛΙΑ

64-ΕΡΜΟΥ-64

Τσάνται Γυναικών

Κάλτσαι Παιδων 'Ανδρών

Κτέναι - Κτενάκια

Μανδύλια

Πούδραι

Καλλυντικά Είδη

Γυναικείου Στοιλισμού

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ Γ'. - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 9 - - - ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ ΑΡΙΘ. 9

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1926

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΦΗΜΙΣΕΩΝ Θ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	'Ετησία	Δραχμαί 100	Τιμή έκαστου φύλλου δια τὰς 'Αθή-	
	'Εξαμηνος	50	νας καὶ Πειραιᾶ	Δραχμαί 8
ΚΕΩΤΕΡΙΚΟΥ	'Ετησία	Φρ. χρ. 60	Διὰ τὰς ἑκαστίας	4
	'Εξαμηνος	25	Διὰ τὸ ἑξωτερικόν.	Φρ. χρ. 1

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΑ ἢ ΜΗ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΚΕΡΑΣΙΑ

ΣΚΗΝΕΣ ΤΗΣ ΕΞΟΧΗΣ

— Βρε παιδιά, κάτι σὰς προτείνω. Ξέρω κάποιον ἔδω ἕνα περβόλι ποῦχει πολλὰ καὶ ὀραῖα κεράσια, τί λέτε, πᾶμε;

— 'Ακοῦς ἐκεῖ, καὶ ρωτᾶς; Μὰ ποῦ, ποῦ εἶναι;

— Τί σὰς μέλλει, ἔλατε μαζί μου καὶ θὰ δῆτε, δὲ θὰ βγῆτε μετανοιωμένοι, μονάχα ὄρεξη νάχετε.

— Θέλει καὶ ρώτημα; Ἐμπρὸς πᾶμε.

Καὶ ξεκινήσαμε ἡ συντροφιά χαρούμενη καὶ λαίμαργη γιὰ τὴν ἀπόδοτὴ αὐτῆ ἐκστρατείας μὲ κάποιο κρυφὸ ὄργασμό, καθένας μὰς μὲ τὴν ἐνδόμυχη φιλοδοξία νὰ κἀνῃ καλὰ τὸ μέρος του, ὅσο μπορούσε καλύτερα.

— 'Ο ἥλιος εἶν' ἀκόμα ψηλά, ἔχομε καιρὸ.

Ἐὐλογημένο καλοκαίρι, ποῦ μᾶς ἔρχασαι γεμάτο χαρὸς, λιχουδιὲς καὶ ἁμορφάδες.

Περνούσαμε γοργὰ ἀνάμεσ' ἀπὸ δρομάκια καὶ χορταριασμένα μονοπάτια, ἀνάλαφρα πηδούσαμε τὰ χαντάκια κόβοντας κανένα κλαρί ἀπὸ τὰ χαμηλὰ δέντρα, ἔ.σι γιὰ γούστο καὶ γελοῦσαμε καὶ θαναμάζαμε καὶ σιγοτραγουδώντας προχωρούσαμε.

Κάτι τριαντάφυλλα, ντυμένα στὸ κόκκινο βελούδο, ἔβγαζαν περίεργα τὸ κεφάλι τους μὲς' ἀπὸ τὰ κινκιδώματα καὶ μᾶς κύταζαν ξεκαρδισμένα στὰ γέλια καὶ κάτι ἄλλα σὰ ροδομάγουλες παρθένες μᾶς ἔβλεπαν ντροπαλὰ καὶ ἔρωτι-μένα.

Δουλούδια, πουλιά, παιδάκια, ἀρνάκια, κοτούλες, ὅλα μᾶς χαιρετούσαν γελαστά, ἀθάνα, εὐτυχισμένα, μὲ ξεφωνητά, μὲ κελαιδισμούς, μὲ χαμόγελα, μὲ χρώματα. Μιά σονάτα πολυ-

σύνθετη γραμμένη μὲ ἀπλή καὶ ἐμπνευσμένη ἀρμονία.

— Ἐτοιμασθῆτε, πλησιάζομε.

— Μὰ ποῦ εἶν' οἱ κερασιές, δὲ βλέπομε τίποτα.

— Βαστάτε τὴν ὑπομονή σας καὶ θὰ δῆτε ἀμέσως.

'Ο μαντρότοχος ἔκουβε ζηλιάρικα καὶ ἐγώ-στικά τὸ θησαυρὸ του.

Μόλις περάσαμε τὸ κατώφλι τῆς παληόπορ-τας, ὁ ἥλιος μᾶς φάνηκε πὸ κόκκινος, τὸ δειλινὸ ντύθηκε μιὰν ἐκτυφλωτικὴ πορφύρα, καὶ μετς νομίσαμε πὸς κολυμποῦμε στὸ πέλαγος τῶν κοραλιῶν. Τί θαῦμα, σὺν ὄνειρο.

'Ἐσπαζαν οἱ κλώνοι ἀπὸ τὸ βάρος καὶ πρό-θημα τρέξαμε καὶ ἀχόρταγα προσπαθοῦσαμε νὰ τοὺς ἀλαφρώσουμε. Τί ἀπεγνωσμένη προσπά-θεια, τί υπερένταση προθυμίας.

Προκλητικὰ γυαλιστερά ματάκια μᾶς ἔνευ-αν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ νὰ γιορτάσουμε καὶ μετς στὸ πανηγύρι τῆς χαρᾶς τους. Πυροποληθῆτε, μᾶς ἔλεγαν, ἀπ' τὴ φανταχτερὴ ἁμορφιά μας, καὶ ὕστερα ἔλατε νὰ σβύσετε τὴ δίψα σας μέσα στὰ ροδονερένια κύπελλα ποῦ σὰς προσφέρομε. Χορτάστε δροσιά, χορτάστε χαμόγελα καὶ ὑπό-σχεση τρελλή, καὶ ἔλατε ὕστερα νὰ λουστῆτε στις κοκκινόχρυσες ἀνταύγειες κάτω ἀπὸ τοὺς θέλους μὲ τὰ πολύτιμα μεθυστικὰ ρουμπίνια. Πλέχτε ἀπὸ μᾶς στεφάνια στὰ κεφάλια σας καὶ ἔλατε σὺν ἄλλοι Βάκχοι νὰ μεθῆστε, νὰ γίνετε στυ-πι ἀπὸ τὸ γλυκὸ κρασί τῆς ἀθάνας στιγμῆς.

Ζαλιστήκαμε, ἐτροκίσαμε καὶ ἀχόρταγα τρέ-ξαμε νὰ κολλήσουμε τὰ χεῖλη μας στὰ μύρια στο ματάκια. Πολλὴν ὥρα ἡ λεπτὴ καὶ χιμαῶδικη σάρκα τους γλιστροῦσε δροσίζοντας ἀκατάπαν-στα τὸν πυρωμένο λάβυγγά μας, πολλὴν ὥρα τὸ δροσόλουστο αἷμα τους ἔσβυνε ἡδονικὰ τὴ φλό-γα τοῦ πόθου μας.

Μιά στέργνα, καὶ στὸ πλάι, ἀντέγραψε τρε-

μάμενη όλες τις φανταχτερές εικόνες που ξεδιπλώναμε μπροστά της κι' άπαλά σιωπούσε το νεράκι της από κάποια ζήλεια μουσική.

Γιατί πολλές φορές της ταράξαμε τη γαλήνη της, βουτώντας στα σπλάχνα της τα ματωμένα δάχτυλά μας· κι' όταν τραβούσαμε έξω τις κόκκινες γυαλιστερές ρόδες, ήταν γεμάτες, γεμάτες δάκρυα. Κουρασμένη πιά ή μέρα, άρχισε να ξεσχίζει τα ροδόχρουσα πέπλα της πάνω στα βουνά κι' έμεις εύτυχισμένοι άφίναμε το περιβόλι της χαράς. Γυρίσαμε μιά στιγμή πίσω κι' είδαμε πολλά ματάκια κι' άλλα τόσα χελάκια που μάς έλεγαν «Σύρτε στο καλό».

Με κάποιους άπόκρυφους λογισμούς στρίψαμε μέσ' από τους φράχτες σιωπηλοί. Δέν ξέρω γιατί αυτή τη φορά δέν άπαντήσαμε κόκκινα τριαντάφυλλα αλλά μόνο κάτι λευκά κατάλευκα, που μάς μίλησαν για κάποιους έξαγνισμούς.

Στολίσαμε το στήθος μας μ' αυτά, άναζητώντας μέσ' τα λευκά τους ροδοπέταλα κάποια πνοή έξηλασμού και πήγαμε άποκαμωμένοι σ' ένα γειτονικό δάσος κοιτάζοντας μέσ' από τα πυκνά πεύκα τις φειγαλές άναλαμπές που λυποψυχούσαν, παίρνοντας κι' ψηλά, κάποια όνειρα, κάποιες ελπίδες, κάποιες χαρές! Κ' ένα πουλί του δάσους σιγοψιθύριζε μιά προσευχή πύθμοιας αγάπης έξομολόγηση. Μά γλήγορα σάπασε και πήγε να κρυφτεί στις πυκνότερες κορφές γιατ' είδε πώς παράξενα κ' είρωνικά το κείνη τη στιγμή άπ' το βουνό, τόσο φλογισμένο και πύθιο, σαν να γύριζε κ' εκείνο από κάποιο κόκκινο πανηγύρι.

ΜΟΝΗ Ν. ΤΡΕΣΟΥΑΝ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Όταν ακόμα ήταν στα σκάργανα ο κινηματογράφος είχε ανάγκη το κάθε τι γι' άποκομπι. Μή μπορώντας να στηριχτεί μόνος στα πόδια του, βασίστηκε ιδιαίτερος σε τρεις σημαντικούς στυλοβάτες, τη μυθοποιία, το γραπτό λόγο και τη μουσική. Οι έργατες του, που άρχισαν τώρα να τους καλοθρέφει, άνδρωμένοι από Γοργαντούας εις θάρος του θεάτρου, με πολύ τους δικαιο δείχνουν τώρα σημαντικές προσπάθειες να τον άνεδόσουν στο επίπεδο της τέχνης. Ένοιωσαν πολύ καλά πώς τέχνη θα πη και ανεξάρτητα και πώς ή κινούμενη άχτίδα δουλωμένη στο παραμύθι, στην επεξήγηση και στη μελωδία, δε θα προκόψει ποτέ. Μάλλα λόγια ο κινηματογράφος, για να δώσει ότι μπορεί ως μέλλουσα τέχνη, πρέπει να πάψει να καταναλώνει από εξιστερημένες χαλκομανίες, πρέπει

να μην έχει ανάγκη από την γραπτή διασάφηση που κόβει κάθε τόσο τη διεθνή γλώσσα της ζωγραφιάς, και να ξεφορτωθεί τη μουσική. Άφίνουμε για άλλη στιγμή να έρευνήσουμε τις δυο πρώτες περιστάσεις. Δοκιμάζουμε τώρα να καταπιαστούμε την τελευταία, δηλαδή την πιθανότητα ξωθελισμού της μουσικής από τον κινηματογράφο. Άρχίζουμε με το δυσκολότερο άν όχι το δυσκολοιότερο άπ' τα τρία προβλήματα.

Βέβαια στα καλά καθούμενα να ξεπετάξουμε τη μουσική από την θόνη, δέν είν' εύκολο· μπορεί κανείς να φαντασθεί τι άνιάρδο πράγμα θα είναι μιά φωτεινή τριώνη προβολή δίχως τα γρατσουνίσματα χιλιοκοπανισμένων σκοπών! Τόσο άνιάρδο, που ίσως χαρακτηριστεί για τρελλές μόνο που σοφίστηκα τέτοια άίρεση και από τους κάπηλους που κοιτάζουν μόνο το ταμείο και από τους φευταισθητικούς· οι πρώτοι μαζεύουν τη μουσική για να πάτηση κόσμος· οι άλλοι θα σου άντιτάξουν το χορό.

Για τους μόν ή μουσική είναι μιά κολοκυθένια έρμηγεία των άηδιαστικών έρωτοτροπικών κυρίως κοινοτυπιών που άνεξάνλητα ίσα με σήμερα μάς ξεφούρνιρε ο κινηματογράφος. Για τους ή αισθητική του συνίσταται στο να τελειώνει κάθε ταινία με ένα φιλι για να λιγώσουν τα κοπελλοόδια. Αισθητική για σαρδελάδες και για δουλικά, άμα ζαχαρώνουν στις τριμμένες μελωδίες που άκουθν άγκυλισμένοι στο σκοτάδι. Μπούκωμα αυτιών και ματιών!

Οι άλλοι πέφτουν έξω ακόμα παραπάνω. Οι πρώτοι είναι ειλικρινείς τουλάχιστον. Ο έργολάθος ταινιών κατέκτησε τέτοιος όχι από μιά εσωτερική αγάπη για τη νέα πιθανή τέχνη, παρά για να κάμη παράδες. Για τον ίδιο σκοπό μεθαύριο θάνοξη κανένα καφενέ ή κανένα λουστρατζήδικο. Οι θαμώνες άπ' την άλλη μεριά, άρσενικοί και θηλυκοί, άμα έχουν τέτοια αισθητική που να μένουν έκστατικοί στις έρωτικές αναγούδες που εξιστορούν ή ταινίες, πώς να μή συγκινηθούν με τη μουσική που της συνοδεύει; Έχουν μιά μεγάλη ελαφρυντική περίπτωση κι' αυτοί: την ειλικρινειά τους. Οι φευταισθητικοί όμως νομίζουν πώς δια τα έξερουν δίχως τίποτε να μελετήσουν. Θαρροθν πώς πετώντας της πρόστυχες μελωδίες και άντικαθιστώντας τες με γνωστά, καθιερωμένα μουσικά άριστουργήματα, έλυσαν το πρόβλημα! Φαντάσθηκαν πώς άμα επιτύχουν συγχρονισμό όρχήστρας και προβολής, θα κατορθωθεί ή σύμπληξη μιάς μουσικής; παρτιτούρας έρμηγευτικής μιάς ταινίας. Βέβαια κάθε προσπάθεια δέν πρέπει να κατακρίνεται το «δεις έξαμαρτείν» όμως δέν το είπαν για τους χοίρους. Ίσα με τώρα, άρκετά γεροί συνθέτες έχασαν τον καιρό τους και της νότες τους να συγχρονίσουν μουσικά περιώνυμα κινηματογραφικά τερατουργήματα, που κοιτσοεπέβαλε μιά κολοσσιαία διαφώνηση. Μουσικά

όμως και κινηματογραφικά τ'άποτελέσμα ήταν κούφιο. Χωριστά εύρισκε κανείς στή μουσική μιά αξία σχετική και ή θόνη δίχως τη μουσική έδειχνε καλλίτερα της κινηματογραφικής προσπάθειας που δέν ξεπέρασαν το επίπεδο της καθαρής τεχνικής. Μαζί, δηλαδή συγχρονισμένοι, ο κινηματογράφος και ή παρτιτούρα, ήταν, άν όχι θαλάσσωμα, τουλάχιστον άλληλοαντικαταστήσιμα με άλλη ταινία ή άλλη μουσική. Όρλιστε συνοχή!

Μά ο χορός! σου κοπανούν οι αισθητικοί της ντουζίνας. Μάλιστα, ο χορός. Άς καλοκυτάξουμε. Πρώτα πρώτα χορός, δίχως μουσική, άπόλυτα, μπορεί να υπάρξει. Γίνηκαν μάλιστα και επιτυχείς δοκιμές σ' αυτή την κατεύθυνση. Έκτος που την άρχαία χορογραφία, δίχως τη μουσική της που χάθηκε, μπορούμε να την άνασχηματίσουμε ως ένα σημείο. Μολοταύτα για μιά στιγμή άς παραδεχθούμε πώς μουσική και χορός είναι συναφή και άλληλένδετα άμα πρόκειται για το δεύτερο, άφου το πρώτο έχει άυτοτελή ύπόσταση. Το χοντρό λάθος των επιπόλαιων αυτών αισθητικών είναι πώς λέγοντας μουσική, δε νοιάθουν πώς ένοσούν ρυθμό, ρυθμό ήχητικό, που συσχετίζεται με το γραμμικό ρυθμό της χορογραφίας, αυτής που δέν είναι παρά ένα έκφραστικό μέσο αισθημάτων, μεταχειριζόμενο τη στάση και τη μετακίνηση του ανθρώπινου κορμού στο διάστημα. Ένα βάλς μπορεί να χορευτεί μ' ένα χτυπητό τρίχρονο ρυθμό, δίχως μελωδία. Το δυναμικό στοιχείο του χορού λοιπόν έκτος από την κίνηση ένέχει και το ρυθμό που κλονίζει αυτή την κίνηση. Και επειδή ή μουσική είναι μελωδία και άρμονία και ρυθμός, γιαυτό το λόγο συντελεί στο να ξεσηκώσει έναργέστερη τη χορογραφική έκφραστικότητα που είναι καθάρως διαστημική και όχι ήχητική βέβαια. Πρόχειρη άπόδειξη σ' αυτά που άραδειάζουμε βριστικά για να μην επεκταθούμε σε θεωρίες έξω από το θέμα μας, είναι πώς κάθε μουσική δέν είναι χορήφιμη, και μόνο ή ιδιαίτερα, ή χαρακτηριστικά ρυθμισμένη μουσική μπορεί να χρησιμεύσει βάθρο για μιά χορογραφία τέχνης. Η μελωδία λοιπόν δέν είναι σ' αυτή την περίπτωση παρά ένα ώραλο ή άσχημο, αναλόγως των γούστων ντύσιμο του ήχητικού ρυθμού που υποβαστάζει το γραμμικό, στο διάστημα. Ίδωθηκε πολλές φορές ή περίπτωση, διάσημες χορογραφίες μπαλλέτων να στέκουν σε τιποτένια μουσική, μόνο και μόνο από τη γραμμική τους διαστατική ποίηση.

Αυτά θαρρώ φτάνουν για να πείσω πρόχειρα τον άναγνώστη μου πώς ο συσχετισμός χορός—μουσική (δηλαδή έδω ήχητικός ρυθμός) δέν είναι καθόλου ο ίδιος με την μοργανατική παντρεία κινηματογράφου και μελωδίας. Είναι δύο πράματα έντελώς διάφορα και διαμετρικώς άφιστάμενα, άφου πρόκειται για τέχνη (χορός) από τη μιά και τεχνική (κινηματογράφος) ίσα

τώρα τουλάχιστον από την άλλη. Για την ώρα ή μουσική στον κινηματογράφο είναι κάτι το έντελώς ξένο και ξεχωριστό που δε χρησιμεύει τίποτε άλλο παρά σαν ένα ναρκωτικό, ένα κατευναστικό να μάς κάμη να καταπιούμε χιλιόμετρα φωτογραφημένων άνοησιών.

Μένει τώρα να εξετασθεί το πρόβλημα άν υπάρχουν σημεία μουσικής και κινηματογράφου που να μάς κάμουν να ελπίζουμε μιά πιθανή ζύμωση αυτών των δυο υλικών. Μπορεί να υπάρχουν και πολλά μάλιστα· δε βάλθηκα να τα έξηχνιάσω, και θαρρώ πώς κανείς σήμερα δέν τα βρήκε. Έρευνώντας όμως μου φαίνεται πώς ανακάλυφα μιά τρομερή άντινομία μεταξύ τους που για την ώρα καθιστά τη σμίξη τους έντελώς άκατόρθωτη.

Δε σκοπεύουμε βέβαια να προδικάσουμε το μέλλον, φαίνεται όμως πώς δύσκολα θα καταφέρουμε την εσωτερική ένωση κινηματογράφου και μουσικής για την έξης βασική διαφορά.

Άντίθετα με τη μουσική, αλλά σύμφωνα με της στατικές τέχνες (όσο «κινούμενος» κι' άν είναι, πάντως ο κινηματογράφος κατέχει «στατικά» στοιχεία παρά τη φαινομενική άντίφραση των όρων), τη ζωγραφική και τη γλυπτική, ο κινηματογράφος μάς οδηγεί από τη συγκεκριμένη λεπτομέρεια στο γενικό άφηρημένο συναίσθημα. Η μουσική από την άλλη άκρη έχει παλινδρομική ύποβολή άντι να μάς μεταφέρει από το άντικείμενο στη συγκίνηση, μάς μεταρσιώνει από τη γενική συγκινητική έντύπωση στο συγκεκριμένο άντικείμενο.

Πιο φιλά τώρα με παραδείγματα. Στης σπανιώτατες κινηματογραφικές ταινίες—ιδίως γερμανικές ή σκανδιναυικές—όπου διακρίνεται μιά ώραία προσπάθεια έφαρμονγής όσο και έξέρσεως νέων έκφραστικών κινηματογραφικών μέσων, θα έχετε παρατήρηση το έξης: πώς θέλοντας να δημιουργήση ο σκηνοθέτης μιά ώρισμένη έντύπωση, λύπης, άνάμνησης, χαράς θυμού και λοιπών, διαλέγει ένα χαρακτηριστικό άντικείμενο, ένα μαραμένο λουλούδι, μιά φωτογραφία, ένα όπλο που παρουσιάζει μεγαλωμένο στο πλησιέστερο φωτεινό επίπεδο κάθε τόσο σε κατάλληλη στιγμή από διάφορες όψεις. Μεταχειρίζεται αυτό το σύμβολο (γιατί δέν είναι άλλο παρά σύμβολο) για να υποβάλη το συναίσθημα που θέλει. Άν καλομελετήσουμε τη σημερινή τεχνική της θόνης, θα διαπιστώσουμε πώς κάθε φορά, σε διάφορο βαθμό, γίνεται το ίδιο από το συγκεκριμένο πηγαινόμε στο άφηρημένο. Και ο λόγος είναι εύκολο νόητος. Ο κινηματογράφος από την εσωτερική του σύστασιμόνα έκφραστικά μέσα έχει το χειροπιαστό άντικείμενο που κάνοντας το σύμβολο επίδεξια, γεννά μέσα μας άφηρημένες έντυπώσεις.

Δέτε τώρα τη μουσική. Είναι ή κατ' εξοχήν τέχνη της υποβολής. Δεν μπορεί τίποτε το συγκεκριμένο να εκφράσει. Διεγείρει μονάχα εντοπίσεις, προδιαθέσεις που καταλήγουν στην αναπόληση χειροπιαστών πραγμάτων. Ορισμένοι τόννοι, ιδιαίτερα μελωδία, επάνω σε ειδικό ρυθμό δίνουν ξεφραγή την εντύπωση της ήρεμης της εξοχής, της καταγίδας, του χορού ή άλλων: σιγά-σιγά αναβρῶσκει στην ψυχή μας ή δραματίση του χορταριού, των λουλουδιών, της βροχής, των ζευγαριών που στριφογυρνούν, ενώ για την ίδια συνολική εντύπωση, αισθαντική και δραματική, ο κινηματογράφος θα ενεργήσει ανάποδα, αφού ή μουσική μᾶς μεταυσιδωνη από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο.

Πώς είναι λοιπόν δυνατόν σε τέτοιες συνθήκες να συζεύξουμε τη μουσική με τον κινηματογράφο; Αισθητικῶς είναι αδύνατο σήμερα. Το αὐριο κανένας δεν το ξέρει. Η μουσική στο αναγκαίο χρονικό διάστημα για να μᾶς υποβάλῃ ένα συναίσθημα, θα χοροδευτή από τον Πρωτό—κινηματογράφου που θα μᾶς αναπαραστήσῃ πολλαπλά σύμβολα υποβολής.

Το μόνο που μπορούμε για την ὄρα να διαπιστώσουμε είναι πῶς ο κινηματογράφος ἀκόμη δὲ στάθῃκε ἱκανῶς ἐνδιαφέρων για να μᾶς ἀποσπάσῃ μόνος τὴν προσοχή παρὰ χρειάζεται ὡς ἀποχαινωτικό ναυούρισμα τῆς μουσικῆς. Ἐίναι καθὼς εἶδαμε ὅμως δύο στοιχεῖα πού ἀλληλοσυγκρούονται, καὶ ἂν μὴ μῆρα ἢ φωτοτεχνία δὲ ὄρῃ μέσα να συμδιβαστῇ με τῆς μουσικῆς, ἢ ἡ μουσική με τῆς φωτοτεχνία, ἢ συγχωνεύσῃ τους δὲ θὰ πραγματοποιηθῇ ποτέ. Ὁδὲ εἶναι ἕνα χημικὸ μίγμα ὡς τὸ θειάφι με τὸ σίδηρο πού ὅσο καὶ ἂν φιλοκοπανίσουμε, πάντα μπορούμε να ξεχωρίσουμε μὲνα μαγνήτη τῆς δεκάρας. Αἰσθητικῶς, δίχως λογοπαίγνιο, ἢ συνένωση κινηματογράφου καὶ μουσικῆς εἶναι ἕνα κωμικὸ παρατράγουδο.

Παρίσι 19[Η']1926 Μ. ΒΑΛΛΑΣ

ΔΥΟ ΔΩΡΑ

Μ. Κ.

Ένα βράδυ σε συνάντησα ὕστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια, τόσα χρόνια πού εἶχα νὰ σε δῶ.

Μεγάλη Πέμπτη βράδυ.

Ὁρθία, σὶά μαρμαρένια σκαλοπάτια κάποιος ἐκκλησιᾶς τοῦ Σταυροδρομοῦ, σύναζες ἐράνους γιὰ τοὺς πληγμένους.

— Γιὰ τοὺς τραυματίες, μοῦ εἶπες καὶ με φώναξες με τὸ παλιὸ ἐκεῖνο τὸ χαϊδευτικὸ μου ὄνομα. πού πῶς νὰ τὸ ξεχάσω γιατί βάλθηκα νὰ μοῦ τὸ κλέψουν ἢ ξενητεῖα κ' ὁ θάνατος.

— Γιὰ τοὺς τραυματίες!

Κ' εἶταν ἡ φωνή σου ἡ ἴδια ἀκόμα ἢ ὁλόγλυκεια πού με τρέλαινε καὶ πού θὰ μπορούσα νὰ τὴν ξεχωρίσω ἀνάμεσα σὲ χιλιάδες ἀπὸ τίς

πὸ ἀρμονικῆς...

Ἐβγάλα τὸ φτωχικὸ μου πορτοφόλι κ' ἔβραξα ἕνα χαρτονόμισμα σὸ κλειστὸ κιβώτιο πού κρατούσες.

— Ἐὐχαριστῶ.

Ἀπομακρύνθηκα ἀργὰ ἀργὰ.

Με ξαναφώναξες.

— Τὴ «Ματωμένη Καρδιά», μοῦ εἶπες, ζητώντας τὸ τελευταῖο μυθιστόρημά μου, τὸ πονεμένο ἐκεῖνο μου παιδί, ὅπου τὸ σφράγισα με τὴ μαύρη βοῦλα τῶν θανάτων.

Ἐτραῖξα βιαστικῶς σ' ἕνα κοντινὸ βιβλιοπωλεῖο, τὸ πῆρα καὶ σοῦ τῶφερα σημαδεύοντας στήν πρώτη σελίδα τὴν ὑπογραφή μου.

Τραῖβηξα ἔπειτα πάλι πρὸς τὴ θύρα τῆς ἐκκλησιᾶς, νὰ παρακολουθῆσω ἀθώρητος τὸ μάζμα τοῦ ἐράνου σου.

Σουρούπιαζε κ' ἐκεῖ στήν ἄκρια μου ὁλομόναχος, εἶδα ξαφνικῶς με τὰ θαμπὰ μάτια τῆς ἀνάμνησης, συγχισμένο με τίς ἀράχνες τῶν περασμένων, τὸν ἑαυτὸ μου ἕνα πρῶινὸ σὲ κάποιον ὁλόφωτο προάστειο τῆς Πόλης, παιδί, μαθητὴ τοῦ γυμνασίου. Πλάι μου ἐσύ, κορίτσι με κοντὰ φουστάνια, μαθήτρια τοῦ Παρθεναγωγείου, με βοηθοῦσες ν' ἀμολίσουμε ἕνα μεγάλο χαρταετὸ πολύχρωμο, πού τὸν ἐτοίμαζα ὅλη τὴ νύχτα γιὰ νὰ σοῦ τὸν χαρίσω.

Ἐἶταν ἡ μέρα τῆς γιορτῆς σου κ' εἶσουν τόσο ὁμορφῆ! Τὰ καστανά σου μάτια τόσο καθάρια, διάφανα, τὰ ξανθὰ σου μαλλιά τόσο ἀστραφτερά καὶ πλούσια, πού ἐγὼ κρυφὸς κ' ἀνομολόγητος ζουλιάρης, σὲ τραβοῦσα με μύριες πρόσφρασες μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμον κ' ἀπὸ τὰ πολυσύχναστα μέρη, γιατί—δυστυχία μου—οἱ νέοι κληροῖ πού ἔρχονταν ἀπὸ τὴν Πόλη γιὰ τὰ ὄρεγκια, ἀρχίζαν νὰ σὲ γλυκοκοιτάζουν καὶ νὰ σοῦ κάνουν πατινάδες.

Ἐ, περασμένος καιρὸς πίκρας καὶ γλύκας. Τώρα νυχτώνει...

Ἐσὺ ὄρθια ἀκόμα σὶά σκαλοπάτια τῆς ἐκκλησιᾶς ξακολουθᾶς νὰ μαζεύεις τὸν ἐράνο σου κ' ἐγὼ ἀθώρητος στή γωνιά μου, συλλογιέμαι τὰ δύο τόσο διαφορετικὰ χαρίσματα πού σ' ἔκαμα μέσα στή ζωῆ, ἕναν πολύχρωμο χαρταετὸ καὶ τὸ στεγνὸ πονεμένο μου βιβλίο.

ΑΝΤ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΓΛΥΚΑ ΜΑΤΑΚΙΑ...

Γλυκά ματάκια, πού νὰ μ' ἀγαπήσετε Ποτέ δὲ θὰ τοιμήσω νάχω ἐλαῖδα, Μὰ πού τὸ σκοτεινὸ μου νὰ φωτίσετε Μπορέσατε τὸ δρόμο ἅμα ὡς εἶδα.

Γλυκά ματάκια, στοργικὰ ἂν ἀφίνετε Τὴ λάμψη σας νὰ πέφτει στή ματιά μου, Τί δύναμη, τί θάρρος θὰ μοῦ δίνετε Τὸν ἄγριο νάνεβαίγω Γολγοθὰ μου!

ΖΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΥΝΟΣ

Ε. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ ΑΠΟ "ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ,"

ΤΟ ΝΗΣΙ

Εὐτυχισμένο μου νησί! Τὴν ἀνοιξὴ τῶν κερβολιῶν Σμίγεις με τὰ φροσπέλαγα, πού βαριαντιβογγίζουν, Τὰ κυπαρίσσια σου φρουροὶ τῶν σμαραγδένιων κοιλιδῶν Τὴ σκοτεινὴ τους κορυφὴ σὶά κύμα καθρεφτίζουν.

Εὐτυχισμένο μου νησί! Στὴν πὶδ ἔρημῃ σου λαγκαδιὰ Ἄναρρυοῦν οἱ καλαμιές σὶς ροδοδάφνες πλάι! Καὶ σὶδ μικρότερο ὄρμο σου, δαρμένον ἀπὸ τὸ βορρῖα Κάποιον ρούκι γάργαρο ροδοφύλλα κυλάει.

ΜΕΣ ΣΤΟ ΑΟΡΙΣΤΟ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

Καὶ πῆγαινα ὄνειρόπαρτος σ' ὁλόγηε τ' ἀερογιάλι Στὸ μάγο τὸ μουρμουρητὸ τῆς θάλασσας στήν ἀμμουδιά Κι' ὁ ἀφρός ἀπὸ τὸ δειλινὸ—χρυσάφι τάχα ἢ ὀπάλλι, Τὰ πόδια μου ἔβραζε ἀκαλά.

ΠΑΝΟΥ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΙ ΜΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ...

Ἄγρια χτυποῦσε ἡ Μοῖρα τὸ φτωχὸ Κυραμῆ. Δὲν πρόφτανε νὰ σηκώσει κεφάλι ἀπὸ τὴ μὴ συμφορὰ καὶ ἄλλη τοῦ ἐρχότανε κατακέφαλα, δυνατώτερη ἀπὸ τὴν πρώτη. Ἡ μεταπολεμικὴ ἀλλαγὴ, τὸν ἐβόηκε ὡς τὸ μικρὸ καραβάκι σὶδ ἀφρισμένο τὸ πέλαγο. Καὶ ἀτυχήματα τῶνα κᾶνω σ' ἄλλο—οἰκογενειακὰ, ἐμπορικὰ, ἀτομικὰ του ἔκομη ἀτυχήματα, — τὸν εἶχανε ἀφανίσει τὸν ἄνθρωπον, τὸν εἶχανε φλομώσει, ζαλισμένο πουλί. Γιὰ νὰ περάσει τὴ φουρτουνιασμένη αὐτὴ θάλασσα, ἢ πιλότος καλὸς ἔπρεπε νάνα ἢ πολὺ φιλόσοφος γιὰ νὰν τὰ παίρνει ἀπὸ τὴν ὄψη τῆς ματαιότητος τὰ πράγματα.

Ὁ Κυραμῆς, οὔτε φιλόσοφος μεγάλος εἶτανε, οὔτε καὶ καλὸς πιλότος, ἀπὸ χαρακτῆρα. Ἐνας φτωχὸς ἐργάτης εἶτανε πού προσπαθοῦσε με τὴ δουλειὰ του καὶ με τὸν κόπο του, νὰ ζήσει. Ποτέ δὲν εἶχε φρονήσει τοῦ διπλανοῦ του τὸ βίος καὶ φύλαγε τίς δέκα ἐντολές με πατροπαράδοτη πίστη. Μὰ ἔλα πού ἡ Μοῖρα τοῦ κάφρανε ὅλα στραβά, ἔλα, πού ὁ Θεὸς τὸν τυραννοῦσε γιατί φαίνεται νὰν τᾶχε βάλει μετὰς ἀγαθούς καὶ με τοὺς καπεινούς ὁ Μεγαλοδύναμος; Τί νὰ πῆ ὁ καημένος ὁ Κυραμῆς! — Ἐὐλογημένο τὸ ὄνομά Σου, Ὑψιστε, ψι-

Καὶ τὰ μαλλιά μου ἀνάθευε τὸ ἄγερι, κ' ὅλο πρῖμα Σχορπιζόνταν σὶθ θάλασσα οἱ νιγενῆνητοι μου στοχασμοί,

Καὶ τὸ νοῦ μου τὸν ἔκαμε, πὶδ ἄσιατο ἀπὸ τὸ κύμα Πολύμορφο κ' ὅλο ἄλλαγι!

Κ' ἡ λαμπεράδα τῶς φουκιά μου πλάνευε τὰ μάτια —Τὰ ὄρη κ' ὦ! οἱ ἀντιφεγγιές! Μὰ ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτα κ' ἄ.

Ἡ ψυχὴ μου ἕνα γίνονταν με τὰ δόλορσμα, πλάτια Ἐπέραντα καὶ τὰ μαβιά!

Ἡ ψυχὴ μου ἦταν ἄρωμα, ἢ ψυχὴ μου ἦταν θάμπος, Ἡ ψυχὴ μου ἦτανε ρυθμὸς κ' ἀφρός. Κ' ἔξοδσε σὶδ κιστρί,

Στὴν ἄρη, στὸν ἀνθὸ, καὶ στὴ θάλασσα πούειταν ἰσάμπος

Νὰ ὄνειρευότανε κ' αὐτὴ...

Τότε σφριόστηκα σ' ἀπέραντο ἀερογιάλι χάρου Μορῶνυχος, ὁλότρομος, γαλήνιος, μ' ἀπειρη χαρὰ. Κι' ἄφρα καὶ τὴν ἄμμο του, ὅπου γραφόνταν τὰ ὄνειρά μου

Νὰ μοῦ σταχτώνῃ τὰ μαλλιά!...

Μεταφραστῆς: Γ. Κ. ΚΑΤΣΙΜΠΛΑΗΣ

θύριζε. Καὶ ὕστερα σιγότερα, πολὺ σιγότερα, μὴν τ' ἀκούσει κανένα Χερουβείμ καὶ τὸ προφῆσαι τοῦ Μεγάλου Ἀφέντη, μοιρομοῦριζε μὲς' ἀπ' τὰ δόντια του: Καὶ μὴ χειρότερα, Θεέ μου, μὴ χειρότερα!...

Ὅμως ὅλο σὶδ χειρότερο πῆγαινε! Σκαυτοῦφλα καὶ μοῦντζα σὶδ καθετὶ. Χρυσάφι νάπινανε σὶά χέρια του, στάχτη καὶ μπουβιλεπὶ γινότανε. Καὶ δὲν ἤξαιρε πού ν' ἀποδώσει ὅλη αὐτὴ τὴν κακοτυχία.

— Βρὸς Μαρῖώ, ἔλεγε σὶθ γυναῖκα του, πού ἀδειάζε κ' ἐκεῖνη τὰ ποτήρια τῆς πίκρας μετὶ του, μήπως κάναμε κανένα κακὸ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον καὶ δὲν τὸ πῆραμε εἶδηση; Μήπως ἄμαρτήσαμε, κλέψαμε, φρονήσαμε κανένα καὶ μᾶς κληγάει τόσο ἢ Τύχη; Τί διάβολο, σὶδ δικὸ μας τὸ σπῖτι ἔβραζε κόνια αὐτὴ ἢ Κυρά; Τί ζαβοτυχία εἶνε τούτη, Μαρῖώ;

— Καὶ μὴ χειρότερα, νὰ λῆς, Φίλιππά μου, μὴ χειρότερα.. Καλὸ εἶναι ὥστόσο νὰ φωνάζεις τὸν παπᾶ νὰ διαβάσει καμιά εὐχή, κανένα ξόρκι δᾶ μέσα.

Ὁ Κυραμῆς εἶπε πάλι «καὶ μὴ χειρότερα» καὶ φώναξε τὸν παπᾶ. Μὰ οὔτε ἢ εὐχὴ ἔκανε τίποτα, οὔτε τὸ ξόρκι. Ἐἶτανε ἄτυχος ἄνθρωπος, ὁ φτωχός. Κ' ἢ ἀτυχία του φάνηκε μεγαλειότητα αὐτῆ τῆς φορᾶ.

Ὁ παπᾶς,—ἕνας γέρω-μέθυσος παραλυμένος ἰσρέας, πού ἔβρανε τὰ ῥάσα του ὡς κουρέλια σὶδ δρόμο—βλέποντας τὴν κακοτυχία του ἐκεῖνη, τῦστροσε φραδεῖα-πλατεῖα μες σὶδ σπῖ-

τι, ίσως αλλάξει το γούρι, και κάθε τόσο έχο-
τανε με τα συνεργά του—σταυρό, λιβάνι, βασι-
λικά, σύνοψη, ψαλτήρια, ευαγγέλιο, συναξά-
ρια.—και δός του ξόρακι για τη βασκανία, Εύλο-
γημένοι, και δός του παράκληση, αγιασμό, σύχη,
σύχελαιο και... «Τί καλά μ'ας έχεις μαγειρεμένα
σήμερα, κυρά Μαριώ;» Πολλές φορές έδινε αυ-
τός τις οδηγίες για το φαί της άλλης μέρας.

—Νά φωνάσεις, παιδί μου Φίλιππα, άρνά-
κι μικρό και νά μ'ας το κάνει ή Μαριώ με ά-
ρακά, νά δεις γλύκα! Νά βάλεις και μάραθο,
κυρά Μαριώ, μέσα. Όχι άνιθο, γιατί χαλάει το
φαί. Ένα ματσάκι μάραθο, φωνάει! Και νόν
τόχεις έτοιμο το μεσημέρι, νά ζεις. Μή μ'ας ξε-
λιγώσεις, πάλι στις δύο!...

Ο Κυραμής έπινε αγόγγυστα κι αυτό το
ποτήρι. Τί νά πει! Νά πετάξει έξω, παπύ άν-
θρωπο; δέν τό πήγαινε ή ψυχή του. Τόχε και
γι' άμαρτία μεγάλη. Έτσι τό κληρονόμησε ά-
πό πάππο προς πάππο: Νά σέβεται τό ράσο.
Και μόνο όμα εΐτανε μέ τή γυναίκα του,
σιγαλά μ'ήν τόν πάρει κανένα αυτί, τής έλεγε
πώς με τόν ερχομό του καταχανά ίερέα τόσο τά
ξοδά του ανέβηκαν όσο κ' οι δουλειές του άρ-
μενίζουσε πρима!

—Και μή χειρότερα, νά λές, Φίλιππά μου,
του άπαντούσε στερεότυπα ή Μαριώ. Θάν τό
νοιώσει ό εύλογημένος νά φύγει, οι δουλειές σου
θά στρώσουνε. Κρίση είναι και θά περάσει κ'
έτούτη.

Ο Κυραμής εΐπε και πάλι «Μή χειρότερα»
μα ούτε οι δουλειές του στρώνανε, ούτε ό πα-
πας άλλαζε σπιτί.

—Νά παίρνεις, παιδί μου Φίλιππα, μπρι-
ζόλες από τό δεξι μέρος του άρνιού. Είναι πιο
παχειές, γεμάτες παιδί μου. Σε γελάει ό χασά-
πης!

Η Μαριώ πάτησε μιá λοξή ματιά στον άν-
τρα της νά διαβάσει στην όψη του άν τόν γελάει
ό χασάπης. Ο Φίλιππας ύποσχέθηκε πώς θά
προσέχει νά παίρνει απ' τό δεξι μέρος μπριζό-
λες. Και από μέσα του μουρμούρισε πάλι.

—Και μή χειρότερα, θεέ μου!

Νά όμως πού ήρθε και τό χειρότερο, τό ά-
νεπανόρθωτο χειρότερο, πού γιατριά δέν ά-
κούει.

Γύριζε πάντα στο σπίτι του, από την Άγο-
ρά πού είχε τό μικρό μαγαζί του—σε μιá πά-
ροδο μέσα, κουβαράκια, κουβαρίστρες, ψιλικά
είδη—με τ' αυτοκίνητο τής συγκοινωνίας πού
πότε ανέβαινε άγκομαχώνιας τόν άνήφορο και
πότε τράκλιζε σαν τό μπικρη ίερέα, στην κατη-
φοριά. Πώς έδωσε ένα βράδυ και τράκαρε μ'
ένα άλλο στη γέφυρα, στο στρίψιμο του μεγά-
λου δρόμου, κ' ενώ κανένας επιβάτης δέν έπα-
θε τίποτα, αυτός πού εΐτανε στο πίσω μέρος, στη
σκάλα, βρέθηκε μέσα σε ρόδες και σίδερα βαρειά
πληγωμένος.

Χαροπάλησε με πόνους άπόρητους μιá
βδομάδα δλόκληρη. Και όταν αισθάνθηκε μιá

πώς ήρθε ή στιγμή νά παραδώσει τό πνεύμα,
—Μή χειρότερα, θεέ μου, ψιθύρισε, κατά
τήν παλιά του συνήθεα.

Στην κηδεία του, πρώτος, άπόσκλητος, ά-
παρηγόρητος φίλος, ό παπάς του σπιτιού του.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΠΙΚΡΟΥΣ ΛΟΓΙΣΜΟΥΣ»

Στο ψηλό παλάτι τής,
τό μαρμαροχτισμένο,
μιá μάγισσα τό πλάνεψε,
τό καλλιμάκι τόμορφοπλασμένο.

Και του κορμιού της τούδωσε τάνέγγιχτα
και τής ψυχής της τάνείπτα κάλλη,
κι' όλη νύχτα τ'άποκοίμησε
στο πικνοπουπουλένιο προσκεφάλι.

Μά τό παλάτι έκείνη κάποτε άφησε
κ' έκλεισε πίσω τή βαρειά του πόρτα,
και σιδερένια ή πόρτα του έγινε,
και λημονιάς φυτρώσαν χόρτα.

Σφιχταγκαλιάζοντας τό θάνατο
τό σκλαβωμένο καλλιμάκι
μπήκε στη σάλα των άρμάτων
τό δαμασκι σπαθί νά πάρει.

Άραχνισμένα εΐτανε τάρματα
στούς έρμους τοίχους όλογύρα,
ξεθωριασμένη, κατακίτρινη,
των παραθύρων ή πορφύρα...

κι' όιμέ!... σε μ' άκρη εΐδε νά καθεται
παρέξενη και κουρελιαρά
ή έλπίδα με τά μάτια ορθάνοιχτα,
κατάχλωμη από τήν τρομάρα.

Πήγε κοντά της νά του εΐπει
τό αϊώνιο της τό παραμύθι,
για τή σηγοπούλα πού θάρθει
μιá μέρα μες απ' τ' άγνωστου τ' άβύθην...

Και τ'άκουσε μ' ένα χαμόγελο
στο πικραμένο του τό στόμα,
και σαν ετέλειωσε, τής φώναξε:
«Άχ! πές τό άκόμα, πές τό άκόμα!...»

Κι' άφήνοντας τό δαμασκι σπαθί
στα πόδια του νά πέσει,
πήγε κ' έκασε δίπλα της
και τήν έπηρε από τή μέση...

Ο ΜΕΛΛΟΘΑΝΑΤΟΣ

I

Βγαίνοντας από τό σπίτι του γιατρού, ό Ζάκ
ντ' Ορλαι αισθάνθηκε τόν έαυτό του νά τρε-
κλίζει. Μέσα στο γραφείο του γιατρού είχε δε-
χθεί τή φοβερή είδηση χωρίς νά φανερώσει τί-
ποτε. Έπρεπε νά πεθάνει πριν περάσουν έξη μή-
νες. Η άρρώστια του ήταν άθεράπευτη και τό
τέλος το θά ήταν φικτό. Θα πέθαινε με τούς
τρομερούς σπασμούς, με τούς μεγαλείτερους
πόνους.

Εΐδε τόν έαυτό του στην τελευταία κρίση τής
άρρώστιας του. Οι πόνου του θά τόν έκαναν
άποκρουστικό. Ο θάνατός του θά ερχόταν σαν
άπολύτρωση. Στα πόδια του κρεβατιού του, ή
κόρη του, με τό μαντύλι τ'ά μεγάλα της γαλανά
μάτια. Στο προσκέφαλό του ή γλυκιά του ή
γυναίκα με τά μάτια τρομακτικά άνοιγμένα, με
τά χείλη σφιγμένα. Η Κλάρα του με τά χείλη
σφιγμένα. Σφιγμένα...

Η Κλάρα του δέ θά μπορούσε νά ζήσει έ-
πειτα από τό θάνατό του. Στη σκέψη αυτή του
έξφυγε ένα μούγκρισμα: τά δάχτυλά του συπα-
στήκαν με άγωνία. Προσπάθησε νά διώξει τόν
εφιάλτη. Αισθάνοτανε σαν ένα μεγάλο σκαθάρι
φυλακισμένο μέσα στο κεφάλι του: φτερουγούσε
και χτυπούσε πότε έδω και πότε εκεί στα τειχώ-
ματι του κρανίου του.

Τήν ήξαιρε καλά τήν Κλάρα του. Η λύπη
της θάταν τόση πού θά τόν άκολουθούσε στον
τάφο. Θα τόν άκολουθούσε με τά μάτια άνοι-
γμένα τρομακτικά και με τά χείλη σφιγμένα.
Η κόρη του θά τόν λυπόταν βέβαια, μ' αυτό
δέ θά τήν έκανε νά κλείσει τά μεγάλα γαλανά
της μάτια τ'ά προσηλωμένα στ'όνειροπόλημα τής
μελλούσης εύτυχίας της. Αδτη θάχε τόν άρραβια-
νιστικό της. Ίσως κ' αυτή όταν πέθαινε ό
Πόλης νά τόν άκολουθούσε στον τάφο.

Όχι! μόνον ή Κλάρα του ήταν ικανή για
μιá τέτοια άγίατη.

Ένοιωθε τώρα στο κεφάλι του ένα βουϊτό
πou τόν πάγωνε. Ένα βουϊτό σαν τόν άνεμο-
στροβίλο στο τζάκι τις χειμωνιάτικες νύχτες.

Αυτός έπρεπε νά πεθάνει. Αυτό τόνοιω-
θε καλά. Ήταν δικαιο: ό καρκίνος τόν έκαβε
τόσον καιρό. Ήταν σωστό νά τελειώσει. Μά ή
Κλάρα; Η Κλάρα;

Η Κλάρα δέν έπρεπε νά πεθάνει
Τρακισμένος, έκμηδενισμένος, βιάδιζε κάτω
άπό τή λεπτή βροχή.

Σκόνταψε πάνω σ' ένα ζευγαράκι έρωτεμέ-
νων πού περνούσε μέσα στα πρώτα σκοτάδια
του άποδειλιού. Ήταν ή κόρη του με τόν άρ-
ραβωνιαστικό της. Κατάλαβε πώς θάβγαζε μιá
φωνή σπαρακτική, μιá φωνή στριγγή, πού θά

τούς τρώαζε, θά τούς έκανε νά σταματήσουν,
και τότε θάταν άναγκασμένος νά τούς πει τήν
τραγική είδηση. Περίμενε μ' άγωνία ν' άκού-
ση τήν κραυγή του αυτή. Κράτησε τήν άναπνοή
του για ν' άκούσει μα δέν άκουσε τίποτε. Δέν
είχε βρή τή δύναμη νά φωνάξει.

Πήρε βαθειά τήν άναπνοή του: άνακουφι-
στης.

Η Κλάρα του δέν έπρεπε νά ξαίρει τίποτε.
Δέν θάπρεπε νά μάθει τίποτε. Οι δύο νέοι θά
τής τό έλεγαν. Σήκωσε τό χέρι του και σταυρο-
κοπήθηκε... Δέν έπρεπε νά ξαίρει τίποτε.

Σκέφθηκε πώς έκείνοι ήταν άπορροφημένοι
άπό τήν εύτυχία όσο κ' αυτός από τή δυστυχία.
Ήταν μοιραίο νά σκονιάφουν έτσι πού σκοντά-
ψαν. Μά έκείνοι ήταν δοσμένοι μ' όλη τους τήν
ψυχή στο όνειρο και δέν τόν πρόσεξαν.

Η βροχή άρχισε νά πικνώνει. Τά φανάρια
δαμπίζαν...

Έφτασε στο σπίτι του.

Η γυναίκα του τόν περίμενε μ' άγωνία για
νά μάθει τή διάγνωση του γιατρού. Ρίχτηκε
στην άγκαλιά του.

Καθώς τή χαϊδεύε εΐδε λίγες άσπρες τριχες
στούς κροτάφους της. Έτσι βρήκε τή δύναμη
νά πη φέμματα...Και νά γελάσει.

Τό πρόσωπό του ήταν τόσο σκαμμένο από
τήν άρρώστια ώστε ή προσπάθεια πού έκανε
νά συγκρατήσει τήν έκφραση του πόνου έδινε
στην όψη του κάτι σαν χαμόγελο.

Όταν ήρθε ή κόρη του, βρήκε τή δύναμη
νάστεινυθεί, νά ειρωνευθεί. «Τά έρωταμένα ζευ-
γαράκια πού σκονιάφανε πάνω στη δυστυχία χω-
ρίς νά τήν προσέχουν...» «Χωρίς νά τ'ά χωρί-
σει».

Έδω στάθηκε. Κατάλαβε πώς θά λιγοθυ-
μούσε άλλαξε θέμα...

Όταν καληνύχτισε τή γυναίκα του για νά
πάει στο δωμάτιο του, ξαναείδε τις άσπρες τρι-
χες στούς κροτάφους της και μέσα στα μάτια
της τή χαρά, πού τής χάρισε τό φέμμα του τόσο
λαμπερή, πού μόλις πρόσφατε νά δαγκώσει τά
σκαπάματα του κρεβατιού του για νά μ'ήν ά-
κουσθούν οι λυγμοί του... Όλη τή νύχτα ό άέ-
ρας έδεχνε δυνατά τά παραθυρόφυλλα και σκέ-
παζε τά βογγητά του.

II

Τήν άλλη μέρα έφυγε με τό γκρίζο της αυ-
γής, με τήν πάχνη. Προς τό δειλινό ή γυναίκα
του, πού άρχισε ν' άνησυχεί για τήν άργοπορία
του, έλαβε ένα γράμμα του σε μωβ άρωματισ-
μένο γυναικείο χαρτί. Τό γράμμα αυτό, γραμ-
μένο με τό λίγο άσταθές γραμμό του, ήταν
γεμάτο από έναν πρωτοφανή κυνισμό. Τής έ-
γραφε πώς τήν άπατούσε έδω και πέντε χρόνια.
Πώς βαρυστημένος νά ζει μέσα στο φέμμα, θε-
ωρούσε άτιμία του νά τήν κοροιδεύει στο έξής,
άποφάσισε νά τήν εγκαταλείψει άκολουθώντας
τήν έρωμένη του στο «Λάκο ντ'έ Κομό». Τό

θεριό-Ιταλικό κλίμα—έγραψε—θα τούκανε πολὺ καλὸ στὴν ἀρρώστεια του. Τὸ γράμμα τελείωσε μὲ δυὸ γραμμὲς εὐχαριστίες γιὰ τὴν καλωσύνη, ποὺ τοῦ εἶχε δεῖξῃ ὡς ἐκείνη τῆ στιγμὴ καὶ γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴς στοργῆς, ποὺ τοῦ εἶχε κάνει τὰ δεκαεννέα χρόνια τῆς συζυγιῆς τους ζωὴς—μὴν ἀτελείωτη ἀσυννέφιαστη αὐγούλα». Τὸ γράμμα αὐτὸ γέμισε πίκρα τὴν καρδιὰ τῆς δυστυχημένης γυναίκας. «Ἐκλαψε, πόνεσε, μὰ δὲ θέλησε νὰ μάθῃ τίποτα γιὰ τὸν ἀχάριστο, ποὺ τὴν ἐγκατέλειψε ἔτσι ἀπότομα, γιὰ τὸν ὑποκριτὴ, ποὺ τὴν ἀπαυτῶσε πέντε δλόκληρα χρόνια. Ἡ ἰσχυρὴ τῆς ἀγάπη ἔγινε σιγα σιγα πείσμα κα' ἀργότερα ἀδιαφορία...

...Πάντρεψε σὲ δυὸ μῆνες τὴν κόρη της. Κι' ὅταν κάποτε βλέποντας τοὺς ἐρωτημένους νύπαντρους, θυμόταν τὴ δική της ἀγάπη, καταστάλαζε ἡ σκέψη της σὲ μῖσος γιὰ κείνον ποὺ τὴν κατέστρεψε ἔτσι ἀκαρδα.

III

Σὲ κάποιον μικρὸ ξενοδοχεῖο μίας ἐπαρχιακῆς πόλης τοῦ βορρᾶ, μόνος του, χωρὶς καμιά παρηγοριά, μετροῦσε τὶς ὑστερνές του μέρες μὲ τοὺς πῶ φρικτοὺς πόνους ὁ Ζᾶκ ντ' Ὁρλαί...

... Ἀποφασισμένος νὰ πεθάνει χωρὶς νὰ τὸν κλάψουν τ' ἀγαπημένα μάτια τῆς Κλάρας του, ἀπὸ φόβο μήπως κλείσουν.

Μετάφραση CIV

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

ΕΚΕΙΝΟΣ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΖΗΣΗ

Τίποτα φρονιμώτερο ἀπὸ τὸ νὰ θέλῃς νὰ ζήσης.

Μὰ, θέλε καὶ νὰ ζήσης μὲ ἀξιοπρέπεια, φίλε φρόνιμε.

Εἶσαι ἄθεος. Μὲ τῆς ὑγιείς σου. Ἐπιλοκήσαμε μαζί, ἐγὼ ὑποστηρίζοντας τὴν ὑπαρξὴ ἐνός Ὑπεριτάτου ὄντος, τὴν ὁποῖαν σὺ ἠρνεῖσαι.

Καὶ δὲν λείπεις ποτὲ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία σου! Ἄς εἶναι. Μὰ δὲν ἔμπορεσε τοῦλάχιστον νὰ λείπῃ τὸ βᾶγιο ἀπὸ τὸν κόρφο σου;

Φίλε μου, θέλω νὰ ζήσω.

Εἶσαι Γυμνασιάρχης. Δὲν πιστεύεις οὔτε σὺ τίποτα. Γιατί λοιπόν, εἰς τὴν ἐναρξὴν τῶν ἐξετάσεων μού φέρνεις παπᾶ χρυσοστόλιστον, μὲ διάκους καὶ μὲ ψαλλάδες, νὰ κάμουν παράκληση;

Φίλε, μου θέλω νὰ ζήσω.

Τὰ παιδιά σου τὰ ἐξενήτηρες, μήπως σοῦ τὰ πᾶροντε στὴν ἐπιστολιὰ. Καλὰ ἔκαμες. Μὰ γιατί λοιπόν φωνασιεῖς ὑπερ τοῦ πολέμου;

Φίλε μου, θέλω νὰ ζήσω.

Εἶσαι ὑποψήφιος Βουλευτής, καὶ πηγαίνεις δημηγορῶντας ἐναντίον εἰς τὸ χαρτόσημο, ἐναντίον εἰς τὰ Τελωνεῖα, ἐναντίον εἰς τοὺς φόρους, ἐν γένει. Θὰ προβάλλῃς τὴν ἀλιγούστατη τους εἰς τὴ Βουλὴ; Ὁχι, βέβαια. Γιατί λοιπόν...

Φίλε μου, θέλω νὰ ζήσω. (Βουλευτής.)

Μὰ φίλε μου, ὑποψήφιος, ἐγὼ ἤθελα προτιμῆσω νὰ ζήσω χωρὶς βουλευτικὴ.

Κ' ἐγὼ, φίλε μου, προτιμῶ νὰ ζήσω μὲ βουλευτικὴ.

Εἶσαι παπᾶς νοήμων, καὶ ἐν στενῇ μυστικότητι μου ἀναγνωρίζεις τὰ ἄστατα τῆς θεολογίας μας.

Μὰ, δέσποτα, γιατί, τοῦλάχιστον δὲν ἀποφεύγεις τὴν ἐπιβεβαίωση σου κοντὰ στοὺς ἀπλοῦς ἀνθρώπους;

Φίλε μου, θέλω νὰ ζήσω.

Εἶσαι Βασιλεὺς, καὶ δίνεις ἀπανα τὴν ὑπογραφή σου σὲ κάθε ζούρλια τοῦ πρωθυπουργοῦ σου. Μὰ δὲ βλέπεις, ὅπου ἔτσι χαντακάνεις τὸ ἔθνος;

Φίλε μου, θέλω νὰ ζήσω... (μὲ θρόνο.)

Μὰ ἐγὼ, φίλε Βασιλεῦ, ἤθελα προτιμῆσω νὰ ζήσω χωρὶς θρόνο.

Κ' ἐγὼ, φίλε μου ζούρλιανη, προτιμῶ νὰ ζήσω μὲ θρόνο.

Ἔτσι ὁ Θεολόγος τοῦτος, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, δὲν βλέπει, ὅτι βασιτώντας τὴν κοινωνίαν εἰς τὸ σκότος τῆς τύφλας καὶ τῆς ἀπάτης, αὐτοκαταδικάζεται νὰ ζῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος σ' ἓνα κόσμον ἀνάξιον, καὶ νὰ ὑποφέρει ὅλα τὰ ἄτοπα τῆς ἀναξιοσύνης ἐκείνου τοῦ κόσμου, ἐνῶ τοῦ λείπει ἡ ἀνώτερη ἀνθρωπιά, ποὺ ἤθελε χαίρεται μέσα σ' ἓναν κόσμον ἀνώτερο.

Καὶ διατὶ ἀποὺ ἀγωνίζεται τόσο ν' ἀφήσῃ τὰ παιδιά του σὲ καλλίτερη κοινωνικὴ θέση, νὰ μὴ ἀγωνίζεται παρομοίως νὰ τοὺς ἀφήσῃ καὶ καλλίτερην κοινωνίαν;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΜΑΡΣΕΛΙΝΑΣ ΒΑΜΟΡ

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Θεὲ τῶν παιδιῶν, ἀκουσε δᾶ μιὰς κόρης τὴν καρδιὰ χτυπᾶ κὰτ' ἀπ' τὰ χέρια μου ὅλη ἰκεσία, νὰ ἀκούω πάντα νὰ μιλοῦν γιὰ τὰ ὄρφανὰ παιδιά.

Ὁχι, μὲ σὲ τὸ μέλλον, Θεὲ μου, πᾶ μὴν κάνεις ὄρφανὰ,

Γιὰ ν' ἀκαντήσῃ στίς φωνές ὅσον πονοῦν δᾶ πέρα μὲ τὴ βραδιά ἓνας ἄγγελος ἄσε στὴ γῆ νάρθει.

Βάλε ἀπὸ κάτω ἀπ' τὸ παιδί ποὺ τ' ἄφησε ἡ μητέρα ἓνα μικρὸ προσκέφαλο γιὰ νὰ κοιμηθῆϊ.

ΜΗΤΣΟΣ ΗΠΕΡΝΙΚΟΛΛΟΥ

ION SLAVICI

Ο ΠΑΠΑ-ΠΟΥΛΟΓΑΣ

Θεὸς σχωρὲς τὸν τὸν δάσκαλο τὸ Παντελή! Ἦτανε ψάλτης ξακουστός. Καὶ οἱ τουρσὲς τοῦ ἀρέσανε πολὺ. Πρὸ πάντων ὅταν ἦτανε λιγάκι οὐναχομένος, ἔπαιε τὸ ζουμί τους μὲ κικινάδι τοῦ ἀγού, κα' ἄνοιγε ἡ φωνὴ του τόσο, ποὺ τρέμανε τὰ τζάμια σὰν ἔπαιε τὸ «Σῶσον κῆρις τὸν λαόν σου!». Ἦτανε δάσκαλος στὸ Μπουτουκάκι, καλὸ καὶ μεγάλο χωριό, μὲ χωριανοὺς ποὺ εἶχανε τὸν τρόπο τους καὶ ἔβρανε τὸ λογαριασμὸ τους, μὲ μακαριές καὶ γλέντια πλοῦσια. «Ὅσο ἀπὸ παιδιὰ, ὁ δάσκαλος ὁ Παντελής, δὲν εἶχε παρὰ μόνο δύο: μιὰ θυγατέρα ποὺ τὴν εἶχε παντρεύῃ μὲ τὸν Πέτρο Τσαπου, καὶ τὸν Τριαντάφυλλο, τὸν πάτερ Τριαντάφυλλο, παπᾶ στὸ Φτωχοχώρι.

Ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος, νὰ ἔχη τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ! εἶναι ἀνθρώπος καλὸς, πολὺ διαβασμένος, καὶ ψέλνει καλλίτερα κα' ἀπὸ τὸ μακαρίτη, Θεὸς σχωρὲς τονε! τὸν πατέρα του καὶ πάντα ὅταν μιλάει, μιλάει παστρικά καὶ μετρημένα σὰν νὰ διαβάζῃ ἀπὸ βιβλίον. Ἐἶναι καὶ ἐργατικὸς καὶ φροντιστὴς ἀνθρώπος ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος. Τὰ ξεψαχνίζει ὅλα καὶ βγάζει ἀπ' τὸ παγαμικὸ κάκι. Μαζεύει, καθαρίζει καὶ φιλᾶει, γιὰ νὰ ἔχη, καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους.

Πολὺ κουράστηκε ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος στὰ νᾶτα του. Οἱ μεγάλες οἱ σκουδὲς δὲ γίνονται ἔτσι, μόνε μὲ τὸ πηγαίνει κα' ἔλα. Ὁ φτωχὸς ὁ ἀνθρώπος κα' ἔχει, καὶ κάνει πάντα ὑπομονή. Δουλεῖα ὅμως γίνεται πὶδ δύσκολα μὲ τὸ κεφάλι, παρὰ μὲ τὸ λιογάρει καὶ τὸ ἀξάνι. Ὅλα ὅμως γενήκανε καὶ τίποτα δὲν πῆγε στὰ χαμένα. Ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος ἔφτασε Παπᾶς στὸ χωριὸ τοῦ μπαμπᾶ του, στὸ Μπουτουκάκι, καλὰ καὶ μεγάλο χωριό, μὲ χωριανοὺς ποὺ εἶχανε τὸν τρόπο τους καὶ ἔβρανε τὸ λογαριασμὸ τους, — στίς μακαριές ὅμως καὶ στὰ γλεντᾶκια ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος δὲν πῆγαινε μ' εὐχαριστήσῃ του.

Θαυμάσιος ἀνθρώπος θὰ ἦτανε ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος, ἂν δὲν εἶχε κάτι ποὺ τὸν χολώνουσε. Ἦτανε κορμάτι βαρνώλογο, λίγο ἀύστηρὸς στίς κρίσεις του: πολὺ εὐλικρινής, πολὺ δίκαιος. Δὲν ἔκρυπτε διόλου τὴ σκέψη του, ἔλεγε κατὰμουτρα ἂν εἶχε τίποτα στὴν καρδιά του. Δὲν εἶναι καλὸ νὰ εἶναι ὁ ἀνθρώπος ἔτσι. Οἱ ἀνθρώποι θυμώνουνε πολὺ, ὅταν τοὺς τὰ λέμει σταράτα. Κι' εἶναι φρόνιμο πρᾶγμα νὰ ζουμει καλὰ μὲ τὸν κόσμο. Αὐτὸ ἀποδείχτηκε, γιὰ μιὰ φορὰ ὅκωμα ἀληθινὸ, καὶ μὲ τὸν πάτερ Τριαντάφυλλο. Ἐἷνας ἀνθρώπος σὰν κα' αὐτὸν δὲ μπόρεσε, οὔτε δυὸ χρόνια νὰ σταθῇ στὸ Μπουτουκάκι. Πότε γιὰ τὸ ἓνα πότε γιὰ τ' ἄλλο, μιὰ τοσκάνεται μὲ τοὺς χωριανοὺς μὰ μὲ τὸν πρωτόπαπα. Ἐἷ εἶναι ἀκουστό, πῶς πρὸ πάντων μὲ τὸν πρωτόπαπα δὲν κρέπαι οἱ παπάδες γὰ τὸ πωλοῦσῃτᾶνε. Στὸς πρωτοπαπάδες πὶδ καλόδεμα, ἀπ' τὰ λόγια, εἶν' τὰ δῶρα. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἤθελε γὰ τὸ νοῦσῃ ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος.

Δὲν εἶναι λόγος! τὸ δίκιο ἦτανε μὲ τὸ μέρος τοῦ πάτερ Τριαντάφυλλου. Τὸ μόνο ποὺ εἶναι, εἶναι πῶς τὸ δίκαιο εἶναι δουλεῖα κείνων ποὺ ἔχουνε τὴν περισσότερη δύναμη. Οἱ πὶδ ἀδύνατοι πρέπει νὰ τὸ δείξουν μὲ τρόπο. Τὸ μυρμηγκὶ δὲν ἀναποδογυρίζει τὸ βουνο, — νὰ τὸ μετατοπῃ ὅμως μπορεῖ: ἀγάλλια, κορματάκι, κορματάκι. Μπορεῖ νὰ τὸ ἔξερει κα' ὁ πάτερ πῶς εἶται γίνεται σ' αὐτὸ τὸν κόσμο ὅμως ἐκεῖνος βαστούσε στίς ἀρχές του. «Ὅ, τι εἶναι δίκιο κα' ἀληθινὸ, μήτε μπροστά στὸ διάολο δὲ γίνεται ψεμά!» Αὐτὸ εἶχε γιὰ δῶγητῃ του μ' αὐτὸ προετοίμασε καὶ τὸ φευγὸ τοῦ ἀπ' τὸ Μπουτουκάκι. ... Δηλαδή ὅχι ἀκριβῶς αὐτὸς, ἀλλὰ οἱ χωριανοὶ του. Ἐἷνα λόγια κα' ἀκόμα κάτι, γιὰ καλλίτερη συνεννόηση, στὸν πρωτόπαπα, ἓνα ταξειδάκι ἴσα μὲ τὴν Ἐπισκοπή κα' ἔνας καλὸς λόγος ἐδῶ πάλι ἀπ' τὸν πρωτόπαπα: τὰ πράγματα γίνονται, μόνε ἂν ἔξερουμε νὰ τὰ κάνουμε. Οὔτε λίγο, οὔτε πολὺ ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος στάλθηκε ἀπ' τὸ Μπουτουκάκι, στὸ Φτωχοχώρι — γιὰ τὴν εἰρηνικὴ διαβίωση τῶν πιστῶν.

Παπᾶς στὸ Φτωχοχώρι! Δὲν μπορεῖτε νὰ φανταστήτε τί θὰ πῇ παπᾶς στὸ Φτωχοχώρι! Ἐἷτσι ὅμως τοῦ ταίριαζε τοῦ πάτερ Τριαντάφυλλου! Ὅποιος θέλει, λέει, νὰ πηδῃ ἓνα λάκκο, κρίνει πρῶτα τὰ διστάκια του. Ὁ πάτερ Τριαντάφυλλος ὅμως δὲν εἶχε παρὰ τὴ γυναίκα του καὶ δύο παιδιά: τὰ διστάκια του ἦτανε ἀδειανά. Γι' αὐτὸ τοῦ ἦτανε τόσο βαρὺ τὸ πῆδημα ἀπ' τὸ Μπουτουκάκι στὸ Φτωχοχώρι.

Στὴν Ξεροκοιλιάδα, εἶναι ἓνα χωριὸ ποὺ οἱ χωρικοὶ τ' ὀνομάζουνε «Φτωχοχώρι». Ἦνα χωριὸ «Φτωχοχώρι» σὲ μιὰ κοιλιάδα «ξηρή». Δὲ μπορεῖ χειρότερα νὰ πτυπῃ σ' αὐτὴ ἡ σημασία ἐνός τόπου.

«Ξεροκοιλιάδα!»

«Κοιλιάδα» γιατί εἶναι ἓνας τόπος κλειστός γύρω γύρω ἀπὸ βουνά, «ξηρή», γιατί τὸ ποταμάκι ποὺ χάραξε τὸ ἀδάκι του στὸ μέσο τῆς κοιλιάδας εἶνε ξερὸ σχεδὸν ὅλο τὸ χρόνο.

Νὰ ἀπὸ τί ὀρίζεται ἡ κοιλιάδα;

Στὰ δεξιὰ ἀπὸ μιὰ ἀνηφορὰ ποὺ τὴ λένε «Ριποδοσα». Στ' ἀριστερὰ ἀπ' ἄλλες τρεῖς πλαγιές τὴ «Φάτσα» «Κρόκνιτσα» καὶ «Ἀλουνίς».

Στὸ λόφο τῆς «Ριποδοσα» μεγαλώνουνε βράχοι σὴ «Φάτσα» σκορὲς, στὴν «Ἀλουνίς» εἶναι τὸ νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ ἀνάμεσα σὲ λεπτοκαρυές καὶ σημάδες.

Αὐτὰ εἶναι στὰ δεξιὰ καὶ στὰ ἑσθὰ στὸ βᾶθος ὅμως εἶναι τὸ σκουδαίωτερο. Ἐδῶ εἶναι βουνά: σὲ τὰ δίνουν, ὅ, τι δίνουν.

Πὶδ πέρα, πῶς ἀπ' τὴ «Ριποδοσα» εἶναι ἡ «Κοιλιάδα τοῦ Ράμπιτσα», μιὰ κοιλιάδα πὶδ βαθεῖα ἀπ' τὴν «Ξεροκοιλιάδα», ποὺ πῆρε τ' ὄνομά της ἀπ' τὰ «Ράμπιτσα» ποὺ κυλάει τὰ νερά του ἀπ' τὸ μέσο

ο πάτερ Τριαντάφυλλος, στο λείψανο το ίδιο, στη χαρά επίσης, στο γέιτονα πάλι αυτός:— πρέπει να φύγεις απ' το χωριό αν θέλεις να γλυτώσεις απ' τον πάτερ Τριαντάφυλλο.—Κι' όπου σε τσακώσει σε σκαίει με τις συμβουλές.

Σχεδόν ένα χρόνο, τον πέρασε, ο πάτερ Τριαντάφυλλος, δίνοντας συμβουλές. Οι χωριανοί τον άκούγανε μ' ευχαρίστηση, τους άρεσε να κουβεντιάζουν με τον παπιά τους και μάλιστα ν' άκουνε εις συμβουλές του. 'Ισα μ' έδω όμως, πάρα πέρα όλο ή ίδια ή ιστορία έβρανε πώς να έργαστούν οι άνθρωποι, μα δεν έργάζονταν. 'Ο πάτερ Τριαντάφυλλος θυμάνε κάπως. 'Εδώ και λίγον καιρό ειχε πάψη και τις συμβουλές. Δέν ειχε μείνη άνθρωπος στο χωριό, που να μ'ην του ειχε π'ή, ό,τι ήξερε και δέν ήξερε: δέν ειχε πιά τί να π'ή.

«Δέντά πάμε καλά έτσι!—είπε πάλι ο πάτερ Τριαντάφυλλος.—Δέν κάνουν παρ'όδες οι συμβουλές. Π'έρπει ν' άρχισω με κάτι πιο βαρύ».

'Αρχισε την κοροϊδία. 'Όπου κι' αν ευρισκε κανέναν, ο πάτερ Τριαντάφυλλος, άρχιζε να τον γελοιοποιή και να τον κοροϊδεύη με κάθε τρόπο. Περνούσε πλάι από κανένα σπίτι που ή στέγη του ήταν απ' το ύψος των καιρό, άρχιζε του νοικοκύρη. «Πολύ έφραυεταίος άνθρωπος είσαι σύ, μα την αλήθεια! και στο ταβάνι του σπιτιού σου έχεις παρ'όθυρα. Πολύ δ' άγαπείς τ' όφως και τον εύλογημένο τον ήλιο!»

Συναγρούσε καμιά γυναίκα μ' άπλυτο πουκάμισο—«Μωρό που να πάρη ή σ'χή!—κι' από πότος άρχισες να μου φορής χρωματιστά φοουστάνια» τής παρατηρούσε.

'Αντίκριζε κανένα άπλυτο παιδί, άρχιζε τής μάννας του «εύλογημένη γυναίκα, σαν πολύ μαρμελάτα θάχατε, για να πασάλιβουντι. έτσι τα παιδιά».

Ευρισκε κανέναν ξαπλωμένο στη σκιά: «Καλή δύναμη, καλή δύναμη, του φώναζε» κι' αν σηκωνότανε, τον παρακαλούσε να μ'ην άφήση τη δουλειά του, γιατί έχει παιδιά.

'Ετσι άρχιζε κι' έτσι έξακολουθούσε. 'Η κατάδιωξη έφρασε σε τέτοιο σημείο, που οι χωριανοί τον βλέπανε και φεύγανε δεκαεφτά μίλια μακριά. Είχε κατακτήση σαν την κανούκλα. Μα το χειρότερο απ' όλα ήταν ένα: απ' τις πολλές φλυαρίες του, οι χωριανοί του κόλλησαν το παρατσούκλι «Παπιά Παλυλογάς». Κι' έτσι έκτοτες Παπιά Πολυλογάς άπόμεινε.

Για να πούμε το δίκαιο, ο τρόπος του πάτερ Τριαντάφυλλου, μόνο από μια μεριά δέν άρεσε στους χωριανούς. Καθένας τους γελούσε με χαρά του, όταν τον άκουγε να μιλάη για τους άλλους, μα κανενού δέν του άρεσε να γελάνε οι άλλοι για δαδτον. 'Ετσι είναι το φυσικό του ανθρώπου: με χαρά του γελάει εις βάρος του άλλου. Μόνο για δαυτό, ήτανε άρεστός ο πάτερ Τριαντάφυλλος στους ένορήτες του, με τόσο όμως δέν ευχαριστιότανε αυτός. Ότιτε χρόνος δέν ειχε περάση, και δέν ήπ'ήρχε άνθρωπος στο χωριό άκοροϊδευτός, δέν ειχε πιά κοίωνα να κοροϊδέψη, γιατί κι' εκείνοι που κοροϊδεύονταν άρχιζαν κι' αυτοί να γελούν μαζί με τους άλλους, έδω και λίγο καιρό. Είχε φτάση στο άπροχώρητο το πράμα. 'Ενα μόνο ειχε μείνη: ν' άρχιση το χωριό να κοροϊδεύη τον

παπιά. Δέν χρόνια ολόκληρα ειχαν περάση, κι' ο πάτερ Τριαντάφυλλος δέν ειχε κατορθώση να κέρη το χωριό να προχωρήση μακάρι και τόσο, όσο είναι απ' το λόγο στην όργη. Οι χωριανοί ειχαν συνηθιση τόσο πολύ να συμβουλεύουν και να κοροϊδεύουν, ώστε καθόντανε ολάκερη μέρα, κορές κορές, πότε στο συμβούλιο και πότε στην κοροϊδία. 'Ηταν πράγμα έκκληκτικό: οι άνθρωποι έβρανε το καλό, κοροϊδεύανε το κακό, μα απ' το σκαμνί τους, ούτε το κουνούσανε καν.

Να μη θυμάση ο πάτερ Τριαντάφυλλος; Ρωτάει ένας καλός άνθρωπος. Και δέν πάει να όργισθ'ή, να να λυσσάξη.

'Ο πάτερ Τριαντάφυλλος ειχε λυσσάξη κιόλας. 'Αρχισε να βρίζη τους χωριανούς. 'Όπως ειχε κάμη με τις συμβουλές, με τις κοροϊδίας, έτσι έκανε τώρα και με τις βρισιές. 'Όπου ευρισκε κανέναν, εκεί και τον άρχιζε στις βρισιές.

Αυτό όμως δέν πήγε πολύ, στην άρχη άνέχονταν οι άνθρωποι τις βρισιές. 'Υστερα άρχισαν ν' άπαντούν κι' αυτοί από κάτω, έτσι, κ' απ' τη μύτη τους. Στο τέλος όμως, βλέποντας πώς χόντραιναν τα πράματα, άρχισαν κι' αυτοί να βρίζουν τον παπιά.

'Απ' έδω κι' έμπερος τα πράγματα μπερδεύτησαν. Πότε το βρισίμο γίνονταν μόνο απ' το ένα μέρος, πότε σταυρωτό. Οι χωριανοί, στο τέλος, άρχιζαν να του σφυρίζουν του παπιά πώς δέ θα κάτσουν να τους βρίζη, παρά δ'ά π'ήγε στην 'Επισκοπή για να τον πετάξουν απ' το χωριό.

Αυτό που ήθελε κι' ο πάτερ Τριαντάφυλλος. Το πέτυχαν οι ένορήτες του. Να τον βγάλουν απ' το Φτωχοχώρι: άρχιζε λοιπόν τότες με πιά πολύ δρεβη το βρισίδι.

'Όχι λέγονταν, γένιμε: οι ένορήτες άνέβηκαν στο κάθρο για τον πρωτόπαπα κι' απ' εκεί για την άρχιεπισκοπή.

Στο βιβλίο του κόσμου είναι γραμμένο ένα σύντομο συμπέρασμα βγαλμένο απ' τη ζωή: οι καλοθελητές μας, λέει, πολλές φορές έργάζονται για κακό μας κι' οι έχθροί μας για καλό μας. 'Ο πάτερ Τριαντάφυλλος όμως, σ' αυτή την περίπτωση, στάθηκε άτυχος και δέ βρήκε κανένα καλό απ' το φέρισμο των έχθρών του. 'Ο έπίσκοπος ήτανε αγαθός άνθρωπος, άξιος πραγματικά να μνημονεύεται σ' όλες τις έκκλησιές του κόσμου. Λητήθηκε το φτωχό παπιά και τον δικαίωσε βρίζοντας τους ένορήτες.

Μ' άλλα λόγια πάλι στο Φτωχοχώρι έμεινε ο παπιά Πολυλογάς.

(το τέλος στο επόμενο)

Β. ΚΟΥΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΕΙΝΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ ΜΕ ΣΤΑΥΡΩΜΕΝΑ ΤΑ ΧΕΡΙΑ...

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Θα περιμένουμε...

Και είμεθα βέβαιοι πώς θάρρη όρα να ξανασυναντηθούμε...

Μή φοβόσαστε, χορεύετε, χορεύετε! Είναι γλυκό το φώς και τα λουλούδια και γλυκειά ή μυρωμένη νικτερινή άτμόσφαιρα και είναι γλυκά τα ματιάκια, και τα χειλίκια και των κοριτσιών τα στήθη, κάτω από τις άπαλές άερινες μουσελίνας...

Χορεύετε...

Και σύ, Κύριε, αν τώρα στεκόμαστε μπροστά σου χωρίς τα χείλη μας να μπορούν να ψιθυρίσουν μια λέξη, γιατί τίποτε δέ βρισκομε να σου πούμε, ούτε προσευχή, ούτε κατάρα, περιμένε, ώ! σου ξερείς δά να περιμένης. Θάρρη καιρός...

Κακό όμως σε κανένα δέ θα κάνουμε... Θα τα πούμε μονάχα...

Δέν έχω την ιδέα πώς αυτά έδω που γράφω θα βοθηή ποτέ κανέναν να τα διαβάση, τα γράφω για τον έαυτό μου, και πάλι όμως πολλές φορές σιάθηκα με την άπόφαση να μ'ην έξακολοιθήσω...

Ξέρω πόση σοφία υπάρχει στον κόσμο, αν και λίγο έχω διαβάση, πόσα όραία πράγματα γράφηκαν και γράφονται άκόμη, και προ πάντων πώς είναι βαλμένα επιστημονικά, σκληρά και μαθηματικά όλα τα κοινωνικά προβλήματα, από ανθρώπους μεγάλους μέσα σε όλες τις τάξεις.

Είπα να σταματήσω, και από φόβο του έαυτού μου άκόμη. Πάντα ο άνθρωπος όταν σκαλίζοντας παλιά σφραγία βρισκει χαρτιάπου έγγραφε προ καιρού, γελά και οικτείρει τον τότε έαυτό του. Αυτό το γέλοιο φοβήθηκα, αν ζήσω, το μετά κάμποσα χρόνια.

Και όμως; τί να γίνη... Θάρραπε, να ήταν τρόπος, να μπορούσε ναγγραφε κανέναν τ' άπαντά του, πάνου στη νεκρική του κλίνη...

Τότε μόνο ο άνθρωπος είναι πραγματικά σαρφός: τότε τα έχει γνώριση όλα έδω στη γή, άλλο τίποτε δέν είναι δυνατό πιά να του συμβή, και βλέπει ίσως και λιγάκι πιά π'ερ αν υπάρχη τίποτε πιά εκεί...

Αυτό όμως δέν είναι δυνατό να γίνη. Κι' έτσι οι περισσότεροι γράφουν πριν γνωρίσουν οι σοφοί και οι προφήτες είναι λίγοι. 'Εγώ δέν έχω την ιδέα, πώς γράφω τίποτε σπουδαίο, μια μικρή ιστορία ενός φτωχού νέου γράφω, που ήρθε κι' έφυγε λυπημένος.

'Ενας νέος λυπημένος, τι σημασία μπορεί να έχη! υπάρχουν τόσο άλλοι χαρούμενοι! 'Ε! Τί να γίνη; 'Εγώ γι' αυτόνε γράφω, γιατί ε-τυχε να έχω μεγάλην έκτίμηση στη λύπη, να ήνε θεωρώ πώς είναι το μεγαλύτερο πρόγμα μέσα στη ζωή.

'Εκείνη την εποχή έπρεπε να φύγω πάλι. Οι άνθρωποι φοβούνται αυτούς, που δέν τους μοιάζουν, όταν βλέπουν πώς δέν τους κάνουνε σ' αυτούς ή στο κορίτσι τους κανένα από τα γνωστά τα συνηθισμένα κακά, τρέμουν μ'ην κάνουνε κανένα κακό άγνωστο, παράξενο, πρωτόκτιστο.

Δέν θα ζητήσω να περιγράψω έδω την άγωνία και τη λύπη μου, κι' έπειτα δά μια άγάπη και μια λύπη ήταν ολόκληρη ή ζωή μου. Μάζεμα τα ρούχα μου μέσα σ' ένα κόκκινο μπάγο με χρυσά σταμπαρισμένα λουλούδια πάνω, που τον ειχα από το σπήτι μου, κι' έφυγα. Τό βράδυ μ' έφερε το τραίνο σ' ένα μικρό χωριό που έπρεπε να διανυκτερεύσω γιατί το άλλο που θα με πήγαινε στον τόπο μου, περνούσε το πρωί.

'Εμεινα σ' ένα μικρό χάνι βράμικο, δίπλα στο σταθμό. 'Εφαγα κάτι άσχημα φασόλια και κοιμήθηκα βαρεία θυμάμαι πώς το πάπλωμα δέν ήταν καθαρό και μεταχειρίσθηκα γιασινδόνι τον κόκκινο μπάγο μου με τα χρυσά λουλούδια: τα ρούχα τα τοποθέτησα σε μια καρέκλα.

Πολύ πρωί πέρασε το τραίνο και το βράδυ φθάσαμε.

Κανέναν δέν ήταν σπήτι ή μάννα μόν έλειπε με τον αδελφό μου που ήταν δάσκαλος σε κάποιο χωριό και ο πατέρας μου θαρρόταν το βράδυ από τη δουλειά του.

Μια γειτόνισσα μούδωκε το κλειδί. Το σπήτι ήταν άνω κάτω μέσα παντού, σκόνη και μια χλιαρή, παλιά, βαρεία άτμόσφαιρα. 'Ημουν πολύ βουρκαμένος, ή καρδιά μου ήταν σαν πρισμένη, κάθισα μπροστά σε κάποιο τραπέζι κι' έγγραφα το ποιηματάκι αυτό. Το θυμάμαι ολόκληρο όπως το είχα γράφει τότες:

'Ελάτε να πεθάνουμε πριν οι καύμοί μας σβύσουν προχού τ' άπαλογάιδευτο ζεστό του πόνου χέρι, που μ'ας κρατεί και μ'ας λιγά σαν κίτρινες λαμπάδες, μ'ας ρίξει στην παραγωνιά τα πάθη όντας περάσουν...

'Ελάτε, τώρα ή έκκλησιά είν' προσευχές γεμάτη... Την ώρα που θα ψέλνοννε τό: ε ή ζωή εν τάφω... 'Ας γύρουν να σταλλάξουνε στα μάμαρα οι ψυχές μας.

σάν άγιονέρια, ξαφνικό που τ'α φουσαίει άγέρι...

Αυτό τό ποιηματάκι έγραψα. Τόσο ήμουν πονεμένος. Ένοιωθα τόν έαυτό μου να λιγίζει σφιγμένος μέσα στο θερμό χέρι του πόνου, όπως λιγίζαν μέσα στη ζέση της εκκλησίας τό μεγαλοβδόμαδο στα παιδικά μας χέρια,τά κίτρινα κεριά.

Και θ'άθελα νάταν τρόπος να χυθί ή ψυχή μου σε δάκρυα θερμά, απαράλλαχτα όπως μερικά κεριά μπροστά στις άγιες εικόνες, γέρνου / ξαφνικά άμα φουσήξη κάποιο ρεύμα και στάζουν σε πύρινες γλώσσες χάρω στις εκκλησίας τ'α μάρμαρα...

(Ακολουθεί)

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪΝΕ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

I

Άγάπαγαν ό ένας τόν άλλοτε μά δίχως γι' αυτό να μιλήσουν Μέ μίσος, άλλαζαν βλέμματα και από έρωτα θέλαν να σβήσουν.

Έχώρησαν έπειτα, φύγανε μέσ στονερό μόνο είδωθήκαν. Πετάνανε πιά και δέν έμαθαν: έμίσησαν ή άγαπηθήκαν

II

— Πές, ή άγάπη τι έχει γίνει στα τραγούδια σου που ύμνουςες, της καρδιάς ή φλόγα έκείνη που σ' έθέρμαινε κ' έζούσες;

— Είναι ή φλόγα στάχτη κρύα, είναι τάφος ή καρδιά μου κ' είναι οι στίχοι σάν ύδρια με την τέφρα του έρωτά μου.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

JEAN RICHERIN

ΣΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ

Σύννεφα, συννεφάκια μου' πόσο μακριά περνάτε. Κουράστηκα' κουράστηκα! Για λίγο να σταθώ

Στα στρογγυλά στηθάκια σας ψηλά που άσπρολογάτε τί πόθο έχω νάγερνα, και ν' άποκοιμηθώ!

Σύννεφα, συννεφάκια μου: ή άγάπη μου μαζί σας' Σύννεφα, συννεφάκια μου κ' είστε όμορφα πολύ. Για ποιόν τώρα ντυθήκατε τη λαμπρή στολή σας: τό βελουδένιο πράσινο, τ' άχνό τριανταφυλλί;

Σύννεφα, συννεφάκια μου' πώς τρέχετε μακριά; Νέφη, νεφάκια' τί έκαμα που τόσο σ'ος κειράζει και άποτραβίστε, κρύβοντα; την πρόσχαρη θεωρία με πέπλο μαύρο όλόμαλλο, που σ'ος άτοσσεπάζει;

Σύννεφα, συννεφάκια μου' σάν τι να μολογάτε; Σύννεφα, συννεφάκια μου' σάν ποιός σ'ος καιεί καημός; Νά! τώρα πάλι άρχίζετε βουβά και άναμουγγάτε σάν κάποιο άγρίμι στο λογγά, που τόκνιζε ό θυμός.

Σύννεφα, συννεφάκια μου' τί κάκια αύτή για μένα; Σύννεφα, συννεφάκια μου' τί λίγο μ' άγαπάτε; Τ'α βλέμματά σας πύρινα και άστράφτουν όργισμένα και τ'α ματάκια μου πονούν βαθιά, καθώς χτυπάς.

Σύννεφα, συννεφάκια μου' πόσο καλά για μένα! Όλη για μέ ή άγάπη σας που τελειωμό δέν έχει. Για μία στιγμή παρήφέσατε, τ'α μάτια μου κλαμένα και σεις τό κλάμα άρχίζετε: και να που τώρα βρέχει

Σύννεφα, συννεφάκια μου' πόσο ψηλά περνάτε. Σύννεφα, συννεφάκια μου' πόσο γοργά κυλάτε Κι' όμως μπροά στο δρόμο σας, κ' έτσι νάρθώ ξο- και τ' όνειρό μου άπένεισας, να τόγλυκοκοιμησω! [πισω Ν, ΠΕΤΙΜΕΒΗΣ—ΑΔΥΡΑΣ

PAUL HARTWIG

ΑΤΥΧΟΣ ΓΑΜΟΣ

Μές στο παλάτι, τών χορών του γάμου οι τόνοι ά- [χούνε, έξο στη χώρα ήχοι βιολιών και αυτών ήχοι πετούνε, 'Ακ' τ'α παράθυρα ψηλά σκύβουν με τις λογιέτες οι Καμκανίδες οι όμορφες φανταχτερές κοκέτες.

Κάτου στο πάρκο ό χωρισμός κικρότατος σημαίνει. Είναι οι δυο φίλοι Σου που άργά, κρυφά Σε παρα- [τούνε με την καρδιά στα στήθια τους άπ'τόν καημό καμένη όσο τ'α μάτια Σου κ' οι δυο με πόθο άγνό κοιτούνε.

Ό, μήν κοιτάς, μήν τούς κοιτάς μ' αυτά τ'α κρύα [Σου μάτια και μήν κρατάς στα χέρια Σου τ'α ματογυάλια πιά! Άπό τ'α άκρια τ'α καρτά θά σου βραχούν τ'α μάτια και τ'α γυαλιά θά γίνουνε θολά...

(Sipate Lieder) ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

Γ. Ι. ΝΑΥΠΛΙΩΤΗ

Η ΣΚΗΝΗ, ΟΙ ΣΑΛΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΤΩΝ ΗΘΟΠΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΜΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΑΝΑΡΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΣΙΑ

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

Ένα θεατρικό είδος, άγνωστο στη σημερινή σκηνή που συνυπήρξε με μεγάλο θόρυβο δυό κατά σειρά αιώνες με την ανάπτυξη της τραγωδίας και τη γέννηση της κανονικής κωμωδίας άφησαν ένδιαφέροντα ίχνη στην ιστορία της εξέλιξως της σκηνής, είναι και τ'α παστοράλ. Η καταγωγή τους προέρχεται από τη βουκολική ποίηση του Θεοκρίτου και του Βιργιλίου, ή δε υπόθεσις των ήτο πάντοτε κειμένη από μία φανταστική ειδυλλιακή ζωή των ποιμένων με συρραφή άσμάτων και χονδροκομένης αισθηματολογίας. Όλα τ'α πρόσωπα του έργου ήσαν ποιμένες και ποιμενίδες στολισμένοι με χρωματιστά μετάξια ρούχα, άποκνήματα της άκαταστάλαχτης αντίληψως της πραγματικότητας στην πρωτόγονη αύτη εποχή της σκηνής.

Η πρώτη ποιμενική κωμωδία (comedie pastorale) ήτο έμπνευσις ένός Ιταλού πρίγκηπος του Nicolo da Carreggio Visconti παιχθείσα στο μέγαρο του θείου του δονκός της Φεράρας 'Ηρακλή του Βου τό 1487, τίτλοφορουμένη «ό Κέφαλος και ή Αύγη».

Στη μακροσκελή αλλά άσημαντη φιλολογία τών ποιμενικών κωμωδιών ή δραμάτων έπιπλέει μόνο «ό Αμίντας» του Τορκουάτο Τάσσο με της χαριτωμένες δρασερές έρωτικέςτου σκηνές και τόν καθαρό και έξυπνο στίχο του, μεταφρασθείς και σ' όλες της γλώσσες της Εβρώπης.

Ο Αμίντα παίχτηκε τό 1573 στο παλάτι του δονκός της Φεράρας Άλφόνσου του Βου που προστάτευε και φιλοξενούσε τόν ποιητή. Η παράσταση αύτή,στάθηκε μία άπ' της σπουδαιότερες στιγμές της ζωής του Τάσσου. Τό έργο θά δινότανε μπροστά στο δούκα και στις δυό του άδελφές, τη Λουκρητία και τη Λεονώρα του Έστ. Ήδη ψίθυρος διέτρεχε την αύλή ότι ό νεαρός Τάσσο ήταν κρυφά έρωτευμένος με την όμορφα Λεονώρα και ότι ή περίφημη «Ιερουσαλήμ» του ήτο έμπνευσμένη άπ' αυτό τό δίχως έλλίδα άισθημα. Η βραδεία ήταν ένας θρίαμβος. Τό κοινό καταμαγευμένο από τούς υπέροχους στίχους δέν μπορούσε νά κρατήσει τόν θανασμό του. Όλος έκείνος ό ευαίσθητος και ρομαντικός κόσμος έννοιωσε τό έρωτικό

ρίγος να διαπερά την άσφυκτική σάλα και ν' άγκίξη με μία προσωπική άνάμνηση τό αισθητικόν του κίνητρον. Και άδιάφορη μόνο έμενε ή περήφανη δουλοπούλα άσυγνήτη, και μαρμαρωμένη, ένφ' όλόγυρά της έσβυναν οι πύρινες φλόγες μιας έξομολογήσεως που έλυωνε σάν ό- λοκαύτωμα.

Οι έχθροί του θεώρησαν την παράσταση ως σκάνδαλον, ως άσυγγώρητη προσβολή εναντίον του ύψηλού προσώπου του δονκός και διαβά- λοντες και μεγαλοκοιούντες τ'α γεγονότα κάτρωσαν κατόπι από λίγο χρόνο να κλεισθή ό Τάσσος ως φρενοβλαβής στο νοσοκομείο της Άγίας Άννης έπτά έτη. Όταν άπεφυλακίσθη ήταν πιά πραγματικά τρελλός.

Ο Τάσσος έγραψε και άλλες δυό ποιμενικές κωμωδίες, που παίχθηκαν στα μεγάλα πιά θέατρα και από τούς διαλεχτούς ήθοποιούς της Φεράρας, της Φλωρεντίας και άλλων Ιταλικών πόλεων, που για την εξέλιξή των θά μιλήσουμε έν καιρώ, μα που δέν είχαν την αξία του Αμίντα.

Τ'α μυστήρια, οι φάρσες, τ'α μοραλιτέ και τ'α σοπρί, δηλαδή τ'α μεσαιωνικά θεατρικά είδη, είχαν την έδρα τους στη Γαλλία, γιατί και οι συγγραφείς τους ήσαν άνώτεροι και ό τρόπος τών παραστάσεων των ένγένετο μεγαλοπρεπέ- στερος και πλουσιότερος.

Βρισκόμαστε στα μέσα του 16ου αιώνας και ό λαός καταμαγευμένος και ένθουσιών παρακολουθεί τ'ας δημοσίας παραστάσεις χειροκροτών την άδιάπτωτη θεαματικότητα και τ'ας υπερβολές στο μεταχειρίσμα του κωμικού. Είναι ή εποχή της ανώτατης δημοτικότητας του θεησκευτικού θεάτρου. Αί διασημότερα παραστάσεις, «Αί πράξεις τών Άποστόλων» στην Bourges τό 1536 και στο Παρίσι τό 1541, «ή Παλαιά Διαθήκη» στο Παρίσι τό 1542 και τ'α «Πάθη» στη Βαλανσιέν τό 1547, ύπόσχομαι στη διατήρηση του είδους επί δεκαετίας αν τό Παρλαμέντο του Παρισιού, πιεζόμενο από την προπαγανδιστική έπιμετάλλευση για τό διασυρμό της θεησκείας υπό τών διαμαρτυρομένων, τόν πόλεμο τών διανοουμένων, τ'α μανιφέστα της Πλαϊδος και τ'ας συζητήσεις τών Καλβινιστών, δέν άπληγόσευε τ'ο θεατρικό αυτό είδος την 17 Νοεμβρίου 1548, από του να παίζεται στο Παρίσι και από τ'ο Θίασο τών Confreres de la Passion, έπιτρεπομένων μό-

1) Το όνομα σόδεμια έχει σχέση με τό είδος που καίτεταιστη σημερινή σκηνή.

νον των παραστάσεων με θέμα μη θεοποιητικό. "Αν και η απαγόρευση δεν ητο γενική, το χτύπημα ητο τελειωτικό σ' όλη τή Γαλλία. Από τον Ιβο αιώνα το λανσάρισμα της μόδας τόνιζε η πρωτεύουσα κι' ότι έπικρεπε εκεί θεωρητο οπισθοδρομικότης για το επίλοιπο κράτος.

Άμέσως το Θέατρο πήρε μια μεταβολή βαθεία και οξική άφειλομένη από την μια πλευρά στην προσπάθεια των μορφωμένων κύκλων και από την άλλη στην εμφάνιση των Ιταλών ηθοποιών με την έλαφρά γοργή και άκούραστη τέχνη τους, έτσι όπως είχαν εισχωρήσει στην Ιταλική σκηνή κατόπιν από τους λιγοβάρετους έρασιτέχνες του πρώτου τεταρτου του Ιβου αιώνος⁽¹⁾.

Το 1548 άκριβώς όταν εισήχθετο στη Λυών ο βασιλεύς Έρρίκος ο Βος μετά της Ιταλίδος Αικατερίνης των Μεδίκων προς μεγαλητέραν ευχαρίστηση της νέας βασιλείας οι συμπαιρωται της, Ιταλοι τραπέζιται και έμποροι της πόλεως, με έξοδά τους προσκάλεσαν από τη Φλωρεντία ένα Ιταλικό Θίασο για να παίξη την τόσο φημισμένη «Καλάνδρια» του Divizio di Bibbiena. Η παράσταση έλαβε χώρα την 27 Σεπτεμβρίου, τέτα δε έντιμωση έκαμε το διάφορο παίξιμο των Ιταλών ηθοποιών και τόσο ευχαρίστησε ο τύπος και η γλαυροφότης του έργου και η άφέλεια της εκτελέσεως, ώστε οι Ιταλοι ηθοποιοι έθεωρήθησαν σαν κάτι υπερφυσικό έπιρεάσαντες τόσο το φθίνον πλέον γαλλικό Θέατρο ώστε άργότερα, τή υποβοηθεία της βασιλείας, οι Ιταλικοι θίασοι έγκατεστάθησαν μονίμως στη Γαλλική πρωτεύουσα και εισηγήθησαν της νέας δραματικής τέχνης μετατρέψαντες όλους τους καθιερωμένους τεχνικούς τρόπους της μίς αν σέν.

Ο θίασος αυτός έδωσε μοναδική παράσταση. Ο Nannoccio ητο ο ζωγράφος των ώραίων ντεκόρ της πρώτης πράξεως με μία περιφημη άποψη και θέα της Φλωρεντίας και όλων των άλλων σκηλικών που έστόλησαν το έργο. Μεταξύ δε αυτών άγαλματάκια με ψημένο χόμα έπιχουσωμένα έργα του γλύπτη Zanobi, ειδικώς κληθέντος έξ Ιταλίας μαζί με τους ηθοποιούς. Η άνταμιβή των ηθοποιών από το βασιλέα για την παράσταση ητο 500 χρυσά σκούδα και από τη βασίλισσα 300. ²⁾ Η σταθεροποίηση της Ιταλικής κωμωδίας στη Γαλλία, παιγμένη από τους Ιταλικούς θίασους άρχισε, έπι βασιλείας Καρόλου του 9ου.

1) Η πρώτη εμφάνιση των Ιταλών ηθοποιών στη Γαλλία έγινε το 1530 έπι Φραγκίσκου του Α' κατά την είσοδο της βασιλείας Έλεονώρας στο Παρίσι και το 1525 στους γάμους της άνηψιάς του πάπα με το δεύτερο γιού του Φραγκίσκου Α'. Οι Ιταλοι αυτοι ήταν μεμονωμένα άτομα μη σχηματισθέντα σε θίασο (Ceregonial Frangos, recueilli par Theodore Godefroy t. 1a).

2) Armand Baschet. Les comediens Italiens a la cour de France.

Οι διανοούμενοι Γάλλοι σαν είδαν με έκπληξη τους τας φιλολογικώς προόδους των γειτόνων των και μη θέλοντες να ύστερήσουν εις τας νεωτεριστικώς άντιλήψεις της εποχής, έζητησαν δι' υπερφαλαγγίσεως να φανούν προοδευτικώτεροι μεταφράζοντας κλασσικά Έλληνικά και Λατινικά Θεατρικά έργα και αναβιβάζοντας τα στη σκηνή.

Ο κυρίως δρασάς ύπερ της νέας τάσεως ητο ο Έλληνοστής Jean Dorat, καθηγητής της Έλληνικής φιλολογίας στο Κολλέγιο της Γαλλίας. Έκει συνήνητησε μερικούς νέους, έξαιρετικά πνεύματα της εποχής και θερμοούς λάτρεις της μελέτης, τον Ronsard, Baiif, Remy Belleau, du Bellay, Lancelot de Carles, Muret, Jodelle, Grevin. Η Άκαδημία αυτή, όνομασθείσα Πλειάς, ύπό την διεύθυνσίν του, έγινε ο πυρήν της φιλολογικής κινήσεως που έπρόκειτο ν' ανακαινίση τη φιλολογία και το Γαλλικό Θέατρο.

Ένα χρόνο μετά την Καλάνδρια, το 1549, ο Ronsard μετέφρασε τον Πλούτωνα του Άριστοφάνους. Έπειδή όμως οι Confreres de la Passion είχαν το προνόμιον του μονοπώλειου των δημοσίων παραστάσεων και έξηκολούθουν με διαφόρους τίλους να παίξουν τα έργα του παλαιού ρεπερτορίου, δεν ηθέλησαν να το παραχωρήσουν ούτε σε άλλους ηθοποιούς ούτε σε άλλη σκηνή εκτός της ιδιικής των, οι νέοι μας ανέλαβον μόνοι τους να εμφάνίσουν την κωμωδία. Άπεράνθησαν στα θέατρα των κολλεγίων εις τα όποια έδίδοντο κατά τας σχολικώς έορτάς ύπό των μαθητών ⁽⁴⁾ και καθηγητών θεατρικαί παραστάσεις και άπου από καιρό έσύχναζε το μορφωμένο κοινό. Η πρότασις δε η σκηνή του κολλεγίου του Coqueret άπου για πρώτη φορά γαλλικά παίχθηκε άρχαία κλασσική κωμωδία.

Ο Quicherat ⁽²⁾ περιγράφει τη μανία των μαθητών με το Θέατρο. «... Έτσι επανηγύριζαν τας έορτάς του πανεπιστημιακού ημερολογίου. Οι μεγαλητεροι συνέθετον φάρσες της όποιες έπαιζαν στην αύλη και στις μεγάλες σάλες των σπουδαστηρίων των. Έπειδή χρειάζοντο έξοδα, όλαι αι τάξεις έκαμαν συνεισφορά για να πληρωθούν τα σκηνικά, τα κοστούμια και τα καθίσματα. Το άκροατήριο άπαρτίζετο από τους γείτονας μαθητάς, και τους άστούς της πόλεως. Κατεγίνοντο σ' αυτήν την διασκέδαση με τέτοιο ζήλο ώστε έφθαναν μέχρι του σημείου να πουλούν τα βιβλία και τα ρούχά τους για να προμηθευθούν τα χρήματα που θα πληρώσουν τα έξοδα.

Το κεντρικό σημείο των προχείρων αυτών παραστάσεων ητο ησάτυρα έκτροχιαζόμενη πολ-

1) Οι μαθηται την εποχή αυτή ησαν πολύ μεγαλειεροι των άποροίτων του Πανεπιστημίου μας.

2) Histoire de Sainte-Barbe.

λές φορές και εις άσέμνους προσθήκας. Η ειρωνία των μαθητών δεν άνεχαιτίζετο ούτε μπροστά στην βασιλική οικογένεια. Ο Bran τότε αναφέρει ότι μια μέρα άνήγγειλαν στο Λουδοβίκο 12ο ότι οι μαθηται παρεστήσαν κάποιον έργο όπου άνέφεραν μερικές άλήθειες λίγο σκληρές για το βασιλέα, για την αύλη του και για τους μεγιστάνες του βασιλείου του. Και ο βασιλεύς άπήνητησε, ν' άφίσουν τους νέους να διασκεδάσουν. Τους επιτρέπει να μιλήν για αυτόν και για την αύλη του, ταύ φθάνει να μη δίξουν τους νόμους και ίδίως να μη άναφέρουν τα όνομα της βασιλείσεως συζύγου του ύπό όποιοδήποτε τρόπο γιατι άλλιώτικα θα τους κρεμάση όλους.

(Άκολουθεί)

Γ. Ι. ΝΑΥΠΛΙΩΤΗΣ

ΤΟ "ΠΑΥΣΙΛΥΠΟΝ,"

Το γέλιο, έλεγε ο μακαρίτης ο Γαβριηλίδης, είναι το άνθος του Πολιτισμού. Μόνον οι κακοι και τα θηρία δε γελάνε.

Στην εποχή μας το πολύτιμο αυτό λουλούδι πάει να μαραθεί. Το ξαναζωντανεύουνε όμως περισσια μερικί από τους παλιούς και από τους νέους μας λογίους με τα περιέργα γραφόμενά τους. Μια γραμμή τους άρκει, ένας στίχος τους φτάνει, για να σας κάνει να γελάτε μέρες και με την καρδιά σας.

Με την έλπίδα πως χαρίζουμε χαρά στους πικραμένους και γέλιο στους άγέλαστους, καθιερώνουμε από το σημερινό τεύχος το «Παυσίλυπον».

Κάθε άναγνώστης μας γίνεται και τροφодότης της στήλης αυτής άμα στέλνει στη διεύθυνσή μας ό,τι σπαρταριστόπαρεύει στη σύγχρονη ρηχοθάλασσα του έξωφρενιτισμού και της άρλουμπολογίας.

Και όρίστε άμέσως—άμέσως δυο άξιολύμητα παραδείγματα από έργα νέων λογογράφων της τελευταίας δεκαετίας.

Α') Ο κ. Θράσος Καστανάκης (Α'. Βραβείο Διαγωνισμού μυθιστορήματος Ζηκάκη «Οι πρίγκηπες») στο τελευταίο του μυθιστόρημα: *Η Αύτοκτονία της Α. Υ.* (Έφημ. «Άγων» Παρισίων).

1) Ταξίδα να μ' ένα τραίνο δυσκολοκίνητο από την πολλή του την πείρα (:).

2) Οι κέτρες έχουνε μια δική τους τραχειά σπειρωσίνη, που την βλέπεις άγασακλή, πάντα άνάσκαλη και νά προσμένει!

3) Στην τέλειη του είτανε μια έφημερίδα καινούρια και χεήσης άκαθόριστης.

4) Σεργιάνισα (δηλαδή πρόσεξα, μελέτησα) μια εβδομάδα, κατά σειρά, τους τραπεζιτικούς ύπαλλλους την ώρα που σχολώνανε.

5) Σανασεργιάνισα άκόμα μια εβδομάδα τους ύπαλλλους...

6) Ροδοκόκκινα τώρα παχα ίνανε τα μάγουλα της κι ο στόμας δυνατός.

(Κεφάλαιο Α' Άριθ. Έπιφιλ. 1)

Β') Ο κ. Πέτρος Πικρός στο δεύτερο βιβλίο του *Σά θα γίνουμε άνθρωποι* (Έκδοση Λογοτεχνίας).

1) "Υστερα σαν πλάγιασε κ' η Θελξινόη και σιέξανε και των θυνών τα μπουτια, σα μπέρδεψαν οι γάμπες και τα πόδια τους, άκούμπησε η Δέλα το μάγουλό της άνάμεσα στο μπράτσο και στα νερούλα στήθια της άγαπητικώς της κι' άρχισε να τριβεται χαδιάρικα, ίσαμ π' άνέβηκε το αίμα της. Έβροντας λίγο πίσω το κεφάλι άρχισε με τη γλώσσα της να γαργαλέει την άμασκάλη της άλληνής που μόριζε κι' άλλας ίδρο...

2) Η Τασή έδειχνε πάλε τη γλώσσα της στην παρσα να δούνε πως άρχισε να καθαρίζει με τα γιατρικά που έδωσε αυτός ο καινούργιος ο γιατρός και την ενεργούσε τώρα ταχτικά δυο φορές τη μέρα.

... Πέρασε και το γουργουριτό... και δόξα σο, ο θεός! βγήκα κι' άπόψε σιγά-σιγά σιάζει και το χρώμα τους... γιατί κίτρινα καλά κα' ά δεν μπορείς να τα πεις... πράσινα πάλε... μήτε πράσινα είναι...

3) ... Η Μαριωρή με τ' όνομα, που με το νεκροθάφτη με τον καμπούρη το Δελέ, τον άγαπητικό της, κάνουν του κόσμου τ' άχρεια μες στο νεκροταφείο!

(σελ. 106)

4) Μπρός στην Ξραία Πύλη το κανύλι φρημισόσε, έτσι όπως φρηκιά η ψυχή άπάνω στον άφροδισιοσπαρμά.

(σελ. 207)

5) Το βιβλίο αυτό δεν είναι θεώρημα, δεν είναι διατριβή. Άποτελει ένα δίπτυχο με τα «Χαμένα Κορμιά» και η έκδοση ενός τρι του τόμου θ' άκοιτε λειώσει μια τριλογία.

(Πρόλογος)

Γ') Και άλλγη σύγχρονη ποίηση: NOCTURNE

Θέλω να ρθής τις νύχτες που ειγάνε τα ρόδα, στις όχτιές, τα αίμοσταλάζια τα πέταλλα σκορπόντας σε κομμιάτια που στα νουφάρια σμύγονται και πάνε...

Κι' όταν πενθά-πενθά λιποθυμάνε κοίνοι γλυκόχρωσι ως τα δυό σου μάτια κι' όταν άκόμα ψιθυρούν τα έλάτια στα χάρδια των ξεψύχρων που περνάνε

Θέλω να ρθής... Και να με βρής γεμμένο στο φράχτη, στις βατιές, να περιμένω, να φανής βιαστική και φοβισμένη...

και στής σελήνης το χλωμό άντιλάμπι, στών ματιών σου να χάνωμαι τα θάμπη, με την ψυχή προς το είναι σου δομένη.

Σπύργος Μοτσενίγος

(Δελτίον Συλλόγου Έθνικής Λογοτεχνίας και Καλλιτεχνίας, Άριθ. φύλλου 66—10 Οκτωβρίου 1926).

Στο έρχόμενο έλλα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΤΡΑΚΑΣ

ΣΟΝΕΤΤΑ

Ηράκλειο Κρήτης

Τα «Σονέττα» είναι το πρώτο βιβλίο που παρουσιάζει ο κ. Δευτέρης Αλεξίου με το αληθινό όνομά του. Ως τελευταία έγραψε με το ψευδώνυμο Σοφιστής και κρυμμένος κάτω απ' αυτό παρουσίασε σε μεγάλα διαστήματα χρόνου τα βιβλία του : «Ανάμεσα στη φύση και το θάνατο», «Ο λατίνος ποιητής Γ. Βαλέριος Κάτουλος» και το δραματικό ποίημα «Οι Δύκοι».

Προομιμαζόμενος στο καινούργιο του βιβλίο ο κ. Α. Αλεξίου μας γνωρίζει ότι τα «Σονέττα» του είναι γραμμένα σε διάφορες εποχές και τώρα που βγαίνουν σε βιβλίο δεν αντιπροσωπεύουν πιά ούτε την ψυχή του κι ούτε τις τεχνικές του απαιτήσεις. Κι αληθινά, η οίσια κ' ή μορφή, πολλές φορές, των ογδονταξή σονέττων της συλλογής είναι τόσο ξεχωριστές, απέχουνε τόσο στην τεχνική τους όσο και στο πνέμα τους ώστε να στέκει φανερό πως η σεβαστή αυτή εργασία—σεβαστή σε ποιότητα και όγκο—άνηκει σ' ένα πολύχρονο διάστημα κατά το οποίο ο ποιητής διάβηκε από πολλούς δρόμους έμπνευσης και τεχνολογίας για ν' ακολουθήσει τους δρόμους αυτούς, τους τόσο διαφορετικούς μεταξύ των, με την ίδια πάντα πίστη και την ίδια ευλάβεια.

Το βιβλίο του κ. Α. Αλεξίου χωρίζεται σε δεκατρία μέρη. Στο πρώτο απ' αυτά μας μιλεί ο ποιητής, μέσα σε οχτώ σονέττα, με μια ζηλευτή περιγραφικότητα για τη «Φύση» δίνοντάς μας με χρώματα φωτεινά και με αδρές πινελιές τα τοπία που τύχε να πέσουν στη ζωγραφική του ύφανση ή τα τοπία που τότε συγκινούν θυμίζοντάς του ένα κομμάτι της περασμένης του ζωής, η οποία ξετυλίχτηκε μέσα στο πλαίσιο τους :

«Εδώ τα παιδικάκια χαλαρά μου στη γούρνα πλάι άχουσαν μία φορά. Έπιγε δώ ή κοσάχρονη χαρά μου και μ' έλουσαν δλόξανθα αγουρά. Τώρα προσέχω την ψαρή την πρώτη μες του νερού του ίδιου τη λαμπρόη.

Χαρακτηριστικά των οχτώ αυτών σονέττων προς τη «Φύση» ή περιγραφικότητας και μαζί ή μουσική των σύνθεσης. Δεν άρκεϊται ο ποιητής των να δώσει ξερή την εικόνα, μα σύμφωνα με το τοπίο που ζωγραφίζει, πλουτίζει και το στίχο του μ' ανάλογες λέξεις (=χρώματα και μουσικοί ήχοι στην ποίηση) που ή ήχητικότητα των ν' άρμονίζεται με την εικόνα και να την τονώνει άκόμη και μουσικά.

Ίδου ένα τετράστιχο από το σονέττο «Φαράγγι» στο οποίο χωρίς κόπο ξεχωρίζεται ή έπιλογή

των λέξεων :

Τού στέρου πλατανιού γεμμένοι κλώνοι φέγγουν διπλοί στο άσπλευτο νερό και με λα(ρό)γγι (γαρ)γα(ρο) ά(ργυ)ρο(ρο) το βα(τρα)χι (τρι)γύ(ρω) ξεφαντώνει.

Στο δεύτερο δίστιχο έχουμε πλήρη την αίσθηση του βατραχού που παίζει με τα νερά και τη μουσική αίσθηση του τραγουδιού του.

Στρέφοντας το βλέμα του προς τη Φύση ο συνθέτης των «Σονέττων», ο λάτρης άλλου του Άρχαίου Κόσμου, θυμίζεται τους Παλιούς θεούς των οποίων τόσο ή θουλική των ζωή εΐταν στενά δεμένη με αυτή. Κ' ή σειρά των σονέττων για τη «Φύση» κλείνει με την «Κρητική θάλασσα το βράδυ».

Συχνά μιλεί ο ποιητής για τον εαυτό του και για το δημιουργικό του έργο. Απαισιόδοξος και απογοητεμένος από το θλιβερό περιβάλλον, από το διαρκή χειμώνα που τον περικυκλώνει, παραγγέλνει στην ψυχή του :

Την αγαθή σου μη προδίνης μοίρα. Διή φαίνεσαι που ειρήνη εσε γεμόνει και τέτοια άνεμική, τέτοια πλημύρα.

Ένώ φτάνουν γι' αυτόν στιγμές θριαμβευτικής αισιοδοξίας, που βλέπει τον ήλιο της αγάπης του να μη δύνει άκόμη, που βλέπει τον εαυτό του να μετεωρίζεται πάνω από τη χέρσα λησμοσύνη, για να ξαναγυρίσει όμως γρήγορα στους περασμένους στοχασμούς που είκοσάχρο νο παιδί με πίκρα τραγουδοῦσε.

Μιλώντας για την ποίησή του εκμυστηρεύεται πως τη βρίσκει ξένη και δειλή και πως μάταια πολεμά να λάμψει μέσα στα ποιητικά τεμένη, ενώ βρίσκει την ψυχή του γεννημένη με τη διάθεση για Μουσική :

Είκοσιδύο χρόνων (καιός τό πιστεύει) με του παππού μου τό παλιό βιολί στα πιό κενρά της τέχνης έχω άνεβει!

Και με φανατισμό προβλέπει ότι :

Όρχήστρα να 'χα ύπάκουη και στο χέρι μπαρέττα, θά 'χα κάμει να λαλή της Κρήτης ή βαθειά πηγή. Ποιός εΐταρει;

Οι σειρές : «Για τη φίλια», και «Για τη Γυναικεία» και «Για τόν έρωτα», κλείνονται συχνά μέσα σ' ένα βακχικό πλαίσιο. Ο ποιητής μιλεί μ' έφηβικό ένθουσιασμό γιατί ή μουσική για την τέχνη του στίχου, για φιλικά συμπόνια, για μελέτες και για επιστροφές σε καλύτερους καιρούς.

Κάτοχος ο κ. Α. Αλεξίου ενός πολύ πλούσιου λεξιλογίου, βαθύς γνώστης της ορθόδοξης δημοτικής γλώσσας, θαυμαστός τεχνίτης του στίχου και ξεχωριστά του σονέττου και με άφθονη ποιητική έμπνευση μας παρουσίασε μιάν εργασία, που φέρνει τη σφραγίδα του άριτός Ωραίου και Όρθου.

Ίδου ένα τετράστιχο από το σονέττο του κ.

Κ. Παλαμά, που γράφτηκε σαν είδος κριτικής από το μεγάλο μας σύγχρονο ποιητή για την ποιητική παραγωγή του κ. Αλεξίου :

Χτυκόντας ή χαϊδεύοντας δαμάζεις τη λέξη και τη ρίμα, τά θηρία. Γλώσσα και νου και στίχο, τ' άγια τρία στο τραγούδι σου άχώριστα ταυριάζεις.

Μου φαίνεται πως τα λόγια τούτα του ποιητή της «Φλογέρας του Βασιλιά», τα βαθιά σε κριτική σημασία, άρχουν για να έπισφραγίσουν την άξια των Σονέττων του κ. Α. Αλεξίου. ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ο κ. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ ΜΙΛΗΣΕ...

Στόν «Ελεύθερο Λόγο», 3 Οκτωβρίου 1926, δημοσιεύτηκε ένα άρθρο του Άλκη Θρούλου, που μας ξάφνισε. Είναι ή πρώτη φορά που ο κριτικός του Σολωμού και του Παλαμά, εκφράστηκε ξάστερα και καθαρά, λέγοντας, δι ήθελε να πει και άφήνοντας κατά μέρος τα διάφορα «στατικά και βασιικά» που θολώνουνε τη φράση του. Τίτλος του άρθρου : «Ο κ. Σικελιανός μίλησε...» και άφορμή του τα τρία πολύστιχα άρθρα που δημοσίεψε ο ποιητής του «Θαλαρού» στο «Ελεύθερο Βήμα» για τις γιορτές των Δελφών.

Ο κ. Θρούλος αντικρούοντας τις ιδέες του κ. Σικελιανού, που χρόνια τώρα γυρίζει στα χωριά της Ελλάδας βυθισμένος σε «βαθειάβυσσολογή», μας έδωσε σύγχρονα και το χαρακτήρα της ποίησής του, που δε λέει τίποτα το συγκεκριμένο παρά είναι μια σειρά από λέξεις εύηχες, χωρίς συγκίνηση καιιά, γεμάτες στόμφο.

Άλλά άς αφήσουμε τόν Άλκη Θρούλο να μας μιλήσει αυτή τη φορά, που τα λέει δημοφιλώς : «... Ο κ. Σικελιανός εξακολουθεί να εκφράζεται με πελώριες φράσεις που δεν παρακολουθούνται, με μια σειρά από λέξεις που δεν είνε παρά εύηχες. Έκφράζεται μεγαλόστομα χωρίς να λέει ποτέ τίποτα συγκεκριμένο, τίποτε άμεσα κατανοητό. Μόλις υπερονικήσομε την έπιβολή της σιβλικής φράσης και την ύποβολή που τη δημιούργησε πολύ ο ίδιος, ότι κάτι έχει να πει, άποκομίζομε την έντύπωση μιας άπεριόριστης οηχότητας, κάτω από τόν στόμφο. Και ή άμφιβολία που ύπήρχε μέσα μας άρχίζει να γίνεται πεποίθηση. Μήπως ο κ. Σικελιανός εκφράζεται με τόσα πολλά μεγάλα λόγια που δε λέν τίποτε ουσιαστικό άκριβώς για να κρύψει, ίσως άκόμα και στόν εαυτό του, ότι δεν έχει τίποτε ουσιαστικό, να πει, ότι ή συλλογή δεν του άποκάλυψε τίποτε ; Είνε κοινό μυστικό σε όσους γράφουν : Άμα δεν έχομε καθορίσει την ιδέα, ένστιχτα θολώνομε και σκοτεινιάζομε

τη φράση. Άμα ξέρομε τί θέλομε να ποῦμε ή έκφραση άποχτεί άυθόδομητα μια διαύγεια...» Στο άρθρο αυτό άπάντησε ή κ. Ελένη Λαμπριδίη και δευτερολόγησε ο κ. Σικελιανός. Άλλά τα πράγματα μέινανε εκεί που τα τοποθέτησε ο Άλκης Θρούλος.

Ίσως άργότερα, σε κανένα καινούριο του «Υπόμνημα», μας πει τίποτα το θετικότερο ο ποιητής της «βαθειάς συλλογής!»

ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΩΤΟΣ

Η ΛΗΞΑΣΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΑΙΖΟΝ

Ένα καλοκαίρι όλόκληρο πέρασε, ξεη στοί μήνες, κατά τους όπολους έλειτούργησαν περί τα δέκα θέατρα χωρίς να ιδούμε τίποτε το έξαιρετικό, τίποτε το παρήγορο, ούτε άνάμεσα στα έργα άλλ' ούτε και στους ήθοποιούς που τα έπαιξαν.

Και έργα μέν άξια λόγου έδόθησαν μόνον δύο το πρωτότυπο έλληνικό «Μοντέρνο σπήτι» στην «Αλάμπρα» και το Άγγλοαλλικό «Ρομάντισο» στα «Διονύσια».

Το «Μοντέρνο σπήτι» ύπήρξε σχετικώς άτυχο από άπόψεως έκτελέσεως, διότι παίχθηκε από θίασον κατ' έξοχήν βιομηχανικών, είδικέν για φάρσες, ο όποιος ως φάρσαν το παρέλαβε και μας το παρουσίασεν ως φάρσαν.

Πταίει όμως πολύ και ο συγγραφέας, ο κ. Τιμος Μωραβίτης, ο όποιος έχων όπ' όψει του ίσως τόν θίασον και το κοινόν της «Αλάμπρας» παρεσύρθη και έκλεισε την έμπνευσή του μέσα σε όρισμένα και κατά παραγγελίαν άχνάρια, δεν επέμεινε δε κατά τας δοκιμάς ώστε το έργο να παιχθή πάνω στην συκρατημένη νότα της κωμικοτραγικής σατύρας όπως έπρεπε να παιχθή.

Παρ' όλα ταύτα όμως, «Το Μοντέρνο σπήτι», δεν είναι τυχαίον έργο, είναι ένα από τα καλλίτερα Έλληνικά, και έχει και ένα μέγα προτέρημα διά το όποιον πρέπει να όφειλομε εδγνωμοσύνην προς τόν συγγραφέα του, όποδεικνύει προς τούς νεώτερους, που πρέπει να στραφούν για να γράφουν μια μέρα το αληθινό Έλληνικό δράμα άφίνοντας κατά μέρος τις άερολογίες και τις γειτονικές κουτσομπολιές. Το έλληνικό δράμα εδρίζεται μέσα στο σπήτι το Έλληνικό.

«Το Ρομάντισο» αντιθέτως ύπήρξε πολύ τυχερό. Είναι λίγος καιρός που τα «Διονύσια» τά διευθύνει ένας άνθρωπος, ο κ. Σάββας Κωνσταντινίδης, ο όποιος αν και ύπήρξεν έμπορος και βιομήχανος, τώρα έγινε πραγματικός καλλιτέχνης. Είναι περίεργον, εις τόν τραγελαφικόν αυτόν τόπο μας συνέβη κι' αυτό, να έχομε δηλαδή καλλιτέχνας έμπορευμένους, και έμπόρους καλλιτεχνούντας. Άς είναι, ο κ. Σάββας

Κωνσταντινίδης, λοιπόν, 'έδωσε εκατό χιλιάδες δραχμές, ίσως και περισσότερα, 'έδωσε τέλος πάντων πολλά λεφτά, γιατί είχε μεράκι ν' ανεβάσει «τὸ Ρομάντσο» τέλεια· βέβαια σ' αὐτὸ τὸν ενεθάρρυνε πολύ και ὁ καλὸς θίασος τῶν «Διονυσίων» μὲ τὴν Κλαν Κυβέλην ἐπὶ κεφαλῆς. Ὁ κ. Κωνσταντινίδης ὁμοίως εἶναι ἄξιος πολλῶν συγχαρητηρίων. Τώρα τί εἶναι τὸ «Ρομάντσο»; Ἕνα καλὸ βωμαντικὸ γλυκύτατο ἔργο ἀπὸ κείνα ποὺ μᾶς συγκινοῦν και ἀρέσουν σ' ἄλλον τὸν κόσμον. Οἱ πολὺ αὐστηροὶ κύριοι, οἱ μὴ ἱκανοποιούμενοι παρὰ μόνον ἀπὸ μεγαλουργήματα, και πληροῦντες ἐν τούτοις ἀσφυκτικῶς τὰς αἰθεύσας τῶν κινηματογράφων και τῶν σινε κόνσέρ, ἄς κρύψουν τὴν ὄρεξή τους. Τὸ «Ρομάντσο» ἦταν Ἕνα καλὸ ἔργο και θὰ ἦταν εὐτύχημα ἂν εἶχαμε κι' ἄλλα τέτοια στὸ Ἑλληνικὸ θέατρο. Παλῆθηκε σχεδὸν τέλεια, ἀπὸ ἀπόψεως δὲ σκηνηκῶν δὲν φανταζόμεθα νὰ ὑστέρησε διόλου ἀπὸ τὴν Παρισινὴν του ἐκδοσιν.

Ὁ θίασος τῆς *Κας Κοτοπούλη*, καθ' ἄλλον τὸ διάστημα τῆς θερινῆς σαίζον ἀπουσίαζεν εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Ὁ κ. *Αργυρόπουλος* ἐκέρδισε πολλὰ λεφτά εἰς τὴν Ἀλάμπραν.

Εἰς τὸ θέατρον «*Κωστάκη*» τῆς λεωφόρου Συγγροῦ, ἕνας θίασος ἀπὸ παλῆδος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἠθοποιὸς ἐπαίξει τὰ γνωστὰ παλαιὰ ἔργα και τὶς κωμωδίες. Στὴν ἀρχὴ μὲ τὸν θίασον αὐτὸν συνέπραττε και ἡ *Κα Ἰωαννίδου*, ποὺ ἔδειξε ὅτι θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιοῦν γι' ὀρίσιμους βόλους και εἰς τὸ θέατρον τῆς πρόζας.

Ὁ θίασος τῶν «*Νέων*» εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης ἤρχισε τὰς παραστάσεις του μὲ ἕνα διάγγελμα πρὸς τὸν λαόν, μέσα εἰς τὰς γραμμὰς τοῦ ὅπου, ἂν και μετριοφρόνας συντεταγμένας, διαφαίνεται ἡ πεποίθησις ὅτι θὰ κἀνῃ κατὶ κατὰ-πληκτικόν. Τώρα ποὺ ἡ σαίζον ἐτελείωσε, τώρα ποὺ δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ σᾶς βλάψουμε ὑλικῶς, θὰ σᾶς ποῦμε μερικὰ ἀληθινὰ λόγια ἀγαπητοὶ «*Νέοι*». Καθ' ἄλλον αὐτὸ τὸ διάστημα ποὺ ἐπαλαίφατε και κουρασθήκατε δὲν ἐκάματε τίποτε ἀπολύτως. Κατὰ μάλιστα ἐκάματε γιατί ἐδώσατε ἀλλῇ μιᾷ κλωτσιᾷ και οὐκ ἐστὴν κλονισμένην ἤδη πεποίθησιν ποὺ ἔχει ὁ κόσμος γιὰ κάθε καινούργια θεατρικὴ προσπάθεια.

Εἰδικῶς δὲ διὰ τοὺς δυὸ διευθυντὰς τοῦ θιάσου, τὴν *Δίδα Ἐλ. Χαλκούση* και τὸν κ. *Κ. Μουσοῦρη*, ἔχουμε νὰ ποῦμε τὰ ἑξῆς: Δὲν ἔπρεπε, δεσποινίς ν' ἀναλάβετε σεις τὴν καλλιτεχνικὴν Διεύθυνσιν τοῦ θιάσου, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον, ὅτι, καλλιτεχνικὴν διεύθυνσιν θιάσου, δὲν ἀνελάβεν ἀκόμη οὔτε ἡ *Κα Κυβέλη*. Ὁ δὲ τίτλος διευθυντῆς τῆς σκηνης, τοῦ κ. *Κ.*

Μουσοῦρη, ἐὰν μὲ αὐτὸν ἐννοῦσε τὸν σκηνοθέτην, τὸν ἀναδιβάζοντα τὰ ἔργα, ἐπίσης κακῶς ἐδόθη, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον ἐπίσης λόγον, ὅτι οὐδεὶς σχεδὸν ἀκόμη ἐκ τῶν πολὺ ἀρχαιοτέρων τοῦ κ. *Μουσοῦρη* ἠθοποιῶν ἀνέλαβε ποτὲ τοιαύτην εὐθύνην (*). Συμπέρασμα, ὅτι, καράδι ἀνευκαταστάτων δὲν μπορούσε παρὰ νὰ πέσῃ ἔξω.

Ἐγωϊσμοὶ και φιλοδοξίες πρόωρες, εἰς τὸ θέατρον εἰδικῶς, δὲν ἔμπορουν ποτὲ ν' ἀποδώσουν καλὸς καρπούς. Ἰδὲ θέατρον θέλει πολὺ μετριοφρόνας ἐργάτας. Ἡ μετριοφροσύνη εἶναι τὸ ἀνθος τῆς γνώσεως και τὸ θέατρον θέλει πολὺ γνώση. Τὴ στιγμὴν ποὺ θὰ φαντασθῇ ὁ ἠθοποιὸς ὅτι ἔγινε μέγας, παύει νὰ εἶναι ἠθοποιός. Ὁ ἠθοποιός, δὲν μπορεί νὰ εἶναι οὔτε μικρὸς οὔτε μέγας, ἐφ' ὅσον θέλει νὰ εἶναι ἠθοποιός.

Οἱ δύο ὑπερρετικὸι μας θίασοι, ἀποτελούμενοι ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς καλλιτέχνας, φαίνεται ὅτι ἐπέρασαν ἀρκετὰς μῆρας μέχρις οὗ ἐλιμνίσθησαν ἅπας, ὅπως, ὁ μὲν ἕνας εἰς τὸ λιμάνι «*Σαπουνόφουσκας*» ὁ δὲ ἕτερος εἰς τὸ λιμάνι «*Χαλιμᾶ*». Καὶ οἱ μὲν «*Σαπουνόφουσκας*» ἦσαν μιᾷ καλαίσθητη ἐπιθεώρησης καλαισθητικῶς ἀνεβασμένη. Ἐκείνη ὁμοίως ἡ «*Χαλιμᾶ*» τί ἦτο; Κύριοι, Κύριοι Ποταμίανη και *Σακελλαρίδη* εἰσθε καλὰ ἢ νὰ εἶδω τίς φωνές; Καὶ εἶχαμε και διαμαρτυρίες εἰς τὸν τύπον ἐκ μέρους τοῦ κ. *Λιμπρετίστα* ὅτι τοῦ ἀλλοιῶνουν οἱ ἠθοποιοὶ τὸ κείμενον. Ποῦ κείμενον, χριστιανέ μου; Ὑπάρχει κανένα κείμενον; Ἄπει τίποτε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, δὲν ὑπάρχει κανένας σ' αὐτὸ τὸν τόπον νὰ σκεφθῇ και νὰ μιλήσῃ λογικᾷ; Τί ἐλαφρότης εἶναι αὐτῆ, τί λεσέ ἀλέ, πόση ἔλλειψις σοβαρότητος! Τέλος πάντων τί εἴμεθα, κύριοι, και ποὺ πᾶμε;

Και γιὰ νὰ τελειώσωμε μέσα ἀπ' ἄλλα αὐτὰ τὰ κείμενα και τὰ ὑποκείμενα ἕνα βγαίνει συμπέρασμα: *Ὅτι δὲν εἴμαστε καλὰ.*

Η. ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑΣ

*Εἰς τὸ θεατρικόν μας λεξιλόγιον συγγέρονται οἱ τίτλοι, Διευθ. σκηνης, σκηνοθέτης ἢ Ρεζισέρ. Ὁ Ρεζισέρ εἶναι ὁ Διευθ. τῆς σκηνης, δηλαδὴ ὁ ἐπιμελούμενος ἐν ὄρῃ παραστάσεως τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου. Ἐκεῖνος ὁμοίως ποὺ δημιουργεῖ, ποὺ κρεᾶσει τὸ ἔργον, ποὺ τὸ ἀνεβάσει, εἶναι ὁ σκηνοθέτης, ὁ metteur en scène.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Λάμπρου Πορφύρα: Στιές. Ἐκδοσις δευτέρα. Ἀθήναι 1926. Ἐκδότης Μιχ. Ζηγκάκης.
Παύλου Νιρβάνα: Ἡ Ζωὴ τοῦ Ἀρόμου Β. Ἐκδοσις. Ἀθήναι 1926. Ἐκδότης Μ. Ζηγκάκης.
Κνουτ Χάμσουν: Σκλάβοι τῆς Ἀγάπης. Ὁ Ἀρχισυντάχτης *Δόνγκε*. Μετάφρ. Β. Δασκαλάκη, ἐκδότης: Μιχ. Ζηγκάκης.
Ἐρρίκου Σμιθ: Ἐπικούρου Φιλοσοφία τῆς Ἠθικῆς. Ἐκδοσις Χ. Γαλιάρη.

≡ Κ Ρ Ο Ν Ο Σ ≡
ΕΜΠΟΡΟΒΙΟΜΙΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ
Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ & Τ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ καὶ ΕΚΘΕΣΕΙΣ (ΠΕΓΑΤΕΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ)
ΟΔΟΣ ΠΑΝΔΡΟΣΟΥ 4—ΑΘΗΝΑΙ
ΕΠΙΠΛΑ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ

Ἀναλαμβάνονται ἐπιπλωστικὲς
Τραπεζῶν, Γραφείων, Εἰσιτηρίων,
Ξενοδοχείων, Ζαχαροποισιῶν κλπ.

Ἐπιπλα εἶσομα και ἐπι παραγγελία
Παντὸς εἴδους και οὐθμοῦ
ΤΙΜΑΙ ΔΟΡΙΚΑΙ

ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΛΑΚΟΝΤΑ
Νέα Ἀγορὰ—Κηφισσιὰ

ΝΙΚΟΛ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΦΑΡΜΑ ΕΜΠΟΡΟΣ
Βερανζέρου 12—Αθήναι

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Π. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΡΑΠΤΗΣ ΤΟΥ ΕΚΛΕΚΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΕΝ ΤΡΙΠΟΛΕΙ
ΟΔΟΣ ΓΟΥΡΤΥΝΙΑΣ

Τὰ καλλίτερα και εὐθιυτότερα ὑφίσματα
ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗΝ ΑΓΟΡΑΝ ΚΑΣΜΗΡΙΩΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ Ι. ΚΑΠΡΑΛΟΥ
20—ὁδο: Μιλτιάδου—20—Ἀθήναι—Πόροδος Αἰόλου
Πώλησις Λιανικὴ και Χονδρικὴ

ΑΔ. ΣΚΟΡΔΙΔΗΣ

ΑΙΟΛΟΥ 83

Ὁ Εἰδικὸς δι' ἄλλα τὰ ὑποδήματα λεπτοῦ γούστου ἀνδρῶν, κ υριῶν και παιδῶν.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ
Κασμήρια ἀγγλικὰ Ἀνδρῶν
Μάλλινα και Μεταξοτὰ Κυριῶν
ΤΡΙΠΟΛΙΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. Ν. ΒΕΡΕΤΣΟΣ
ΕΜΠΟΡΟΣ
ΑΙΟΛΟΥ 194

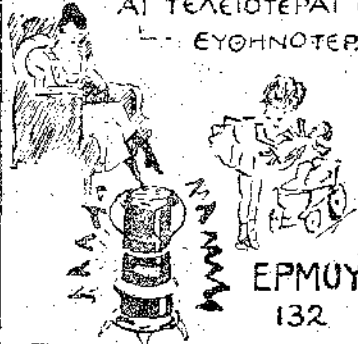

ΠΡΟΤΙΜΗΣΑΤΕ
ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ ΤΙΜΟΛΕΟΝΤΟΣ

ΑΙΟΛΟΥ 122

ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ

ΑΙ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑΙ ΚΑΙ
ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΑΙ

ΕΡΜΟΥ

132

ΑΒ

Γ. ΑΛΕΞ. ΔΟΥΖΙΝΑΣ

Γ. ΑΛΕΞ. ΔΟΥΖΙΝΑΣ

ΟΙΚΟΣ ΣΙΔΗΡΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΙΔΡΥΘΗΣ ΤΟ 1872

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 132—ΣΤΟΑ ΜΕΛΑ 2—(ΚΑΡΝΙΚΑΡΕΑ)

ΚΟΥΖΙΝΑΙ

ΠΑΓΩΝΙΕΡΑΙ

ΦΙΛΤΡΑ

ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ

ΤΙΜΑΙ ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΟΙ

ΑΔΕΛΦΟΙ Δ. ΦΩΣΤΗΡΑ

ΕΡΜΟΥ 86—ΑΘΗΝΑΙ

Όλα τὰ γυναικεία είδη:

Υφάσματα, μεταξωτά, άρώματα.

Όλα άσυναγώνιστα.